

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 13 mars 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—6:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPESON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet von Stockenström anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts bära föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

Revinge nr
22 och 23 i
Malmöhus
län.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 248 framlagda förslag medgav 1912 års riksdag enligt skrivelse nr 187, att den del av kronoegendomen Revinge nr 3 och 10 om 1 mantal i Revinge socken av Malmöhus län, som vore utarrenderad för tiden till den 14 mars 1913, finge upplätas i 11 särskilda lägenheter.

Jämlikt särskilda beslut av kammarkollegium den 28 juni 1916 hava sammanlagts dels hemmanen Revinge nr 3 och 10 under benämning Revinge nr 22 — vilka hemmanslotter i jordregistret införts under beteckningarna Revinge 22² ($\frac{15}{64}$ mantal), 22³ ($\frac{3}{16}$ mantal), 22⁴ ($\frac{3}{8}$ mantal) och 22⁵ ($\frac{13}{64}$ mantal) — och dels hemmanen Revinge nr 4 och 6 om tillhoppa $\frac{7}{8}$ mantal under benämning Revinge nr 23.

Sedan arméförvaltningens fortifikationsdepartement i ett den 28 september 1912 avgivet infordrat utlåtande av anförda skäl hemställt, att med den ifrågasatta försäljningen måtte få anstå, till dess frågan om Södra Skånska infanteriregementets förläggning blivit definitivt avgjord, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut, senast den 14 november 1930, bemyndigat domänstyrelsen att föranstalta om skötsel och vård för tiden till den 14 mars 1932 av ovan omförmälda arrendelott.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 14 november 1930 bemyndigat domänstyrelsen att föranstalta om skötsel och vård för tiden intill den 14 mars 1932 av bland annat de kronoegendomarna Revinge nr 22 och 23 tillhörande lägenheterna å Bökebjärsmossen litt. T och U med en sammanlagd areal av 1.363 hektar.

Sedan Kungl. Maj:t den 11 februari 1927 förordnat, att Södra Skånska infanteriregementet skulle från den tidpunkt under budgetåret 1927/1928, som framdeles komme att bestämmas, förläggas i Skånska dragonregementets etablissemang i Ystad, ävensom den 23 september 1927 fastställt tidpunkten för ifrågavarande förläggning till den 1 april 1928, förklarade arméförvaltningens fortifikationsdepartement i skrivelse den 31 december 1927, bland annat, att departementet icke hade något att erinra mot, att den beslutade försäljningen av förberörda 11 lägenheter av kronoegendomen Revinge nr 22 ginge i verkställighet, samt att åtgärder vidtoges för försäljning av de till kronoegendomarna Revinge nr 22 och 23 hörande lägenheterna litt. T och U å Bökebjärsmossen.

Efter det domänstyrelsen, i anledning av vad fortifikationsdepartementet sålunda anfört, i av Kungl. Maj:t infordrat utlåtande förklarar sig anse det nödvändigt, att frågan om disposition av arrendelotten av Revinge nr 22 och förenämnda lägenheterna litt. T och U underkastades förnyad behandling, innan försäljning av fastigheterna företoges, har Kungl. Maj:t på sätt ovan angivits bemyndigat domänstyrelsen att för-

anstalta om skötsel och vård av ifrågavarande fastigheter till den 14 mars 1932.

I anslutning till sitt berörda utlåtande lät domänstyrelsen härefter uppdraga åt vederbörande uppskattningsmän att uppgöra förslag till disposition för framtiden av förevarande fastigheter, varvid skulle tagas i övervägande den tidigare uppgjorda, i riksdagens förenämnda skrivelse omförmälda styckningsplanen.

Med anledning härav hölls å fastigheterna *uppskattningsförrättning den 10 augusti 1928*, varvid förslag uppgjordes rörande desammas försäljning i anslutning till nyssberörda styckningsplan.

Med skrivelse den 11 mars 1930 överlämnade länsstyrelsen i länet till domänstyrelsen instrument över uppskattningsförrättningen ävensom över försäljningsförslaget avgivet yttrande av vederbörande lantmätare samt skrivelse av domänintendenten i länet i anledning av vad lantmätaren anfört. Över förslaget inhämtades av domänstyrelsen yttrande av överlantmätaren i länet.

Lantmätaren har anfört: För hemmanen nr 3 och 10 Revinge, om vardera $\frac{1}{2}$ mantal krono under allmän disposition, hade ägor utbrutits, dels vid enskifte, som fastställdes den 6 april 1830, i två med respektive litt. I och K betecknade skiften, dels vid laga delning av Kalvsmossen, vilken förrättning fastställdes den 7 november 1837, i ett intill ägoskiftet litt. I beläget skifte under beteckning 3, 10, dels ock vid laga delning av Bökebjärsmossen, varå fastställelse följt den 4 maj 1866, i två skiften, av vilka det ena betecknats litt. E och det andra litt. m, båda skiftena belägna intill det med litt. I betecknade ägoskiftet. Enligt handlingarna till en år 1888 verkställd arealavmätning samt nämnda delning av Bökebjärsmossen innehölle de hemmanet sålunda tilldelade ägorna 132.1310 hektar åker, 150.3944 hektar äng och 49.8890 hektar impediment eller tillsammans 332.4144 hektar i två skiften.

Genom år 1890 verkställd mantalssättning, vilken fastställdes den 7 juli 1890, hade hemmanen nr 3 och 10 uppdelats i fyra lotter, åsatta $\frac{15}{64}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{3}{8}$ och $\frac{13}{64}$ mantal, av vilka vid förrättningen lotten $\frac{3}{16}$ mantal redovisats med en areal av 100.972 hektar i ett skifte och lotten $\frac{3}{8}$ mantal med en areal av 15.289 hektar, likaledes i ett skifte.

Efter det hemmanen nr 3 och 10 genom kammarkollegiets beslut sammanlagts under benämningen Revinge nr 22 hade nyssberörda hemmanslotter i jordregistret införts under beteckningarna Revinge 22² ($\frac{15}{64}$ mantal), 22³ ($\frac{3}{16}$ mantal), 22⁴ ($\frac{3}{8}$ mantal) och 22⁵ ($\frac{13}{64}$ mantal). Genom ägostyckning, som fastställdes den 29 juni 1918 hade Revinge 22⁵ uppdelats i tre lotter, Revinge 22⁶ om $\frac{6}{64}$ mantal, 22⁷ om $\frac{2}{64}$ mantal och 22⁸ om $\frac{3}{64}$ mantal, av vilka de båda sistnämnda om tillsammans $\frac{7}{64}$ mantal enligt anteckning i jordregistret år 1918 överförts till frälse natur.

Vid omförmälda mantalssättning hade berörda med litt. m betecknade skifte i Bökebjärsmossen icke redovisats och ej heller tillagts viss hemmansdel, varför detsamma torde få anses utgöra oskiftad mark till de fastigheter, vari Revinge 22¹ enligt vad ovan sagts nu vore uppdelad.

Utom i nyssnämnda skifte å Bökebjärsmossen ägde hemmanet Revinge nr 22 andel i de vid enskiftet å Revinge by för gemensamt behov undantagna vägar och avloppsdiken, den byn vid enskiftet förebehållna

fiskerätten uti alla å ägora varande och tillgränsande sjöar och andra vatten, ävensom följande vid enskiftet under nedan angivna littera redovisade ägor:

litt. b skolhusplats (12 kappland), litt. e grustäkt (1 tunnland), litt. f lertäkt (2 tunnland), litt. g »Rungorna» (8 tunnland 8.5 kappland), samt litt. i »Jordbrodämnet» (5.9 kappland 6 alnar brett).

Hemmanet Revinge nr 23 hade genom ägostyckning, som fastställdes den 29 juni 1918, uppdelats i ett flertal hemmanslotter, av vilka lotter Revinge 23²⁰ om $\frac{3}{1000}$ mantal (krono) under litt. T erhållit två skiften, det ena betecknat litt. T₁ och innehållande 1.105 hektar, det andra litt. T₂ och innehållande 0.258 hektar.

Till hemmanslotten Revinge 23²⁰ hörde andel i ovan berörda vägar, avloppsdiaken och fiskerätt, ävensom de med litt. b, e, f, g och i utmärkta samtälda ägora.

Ur handlingarna i ärendet jämförda med i länets lantmäterikontor förvarade lantmäteriakter hade inhämtats bland annat, att de i uppskattningsinstrumentet den 10 augusti 1928 omförmälda lägenheterna litt. T och U å Bökebjärsmossen av Revinge nr 22 och 23 torde vara identiska med ovan omförmälda för Revinge 23²⁰ utbrutna ägoskiften litt. T₁ och T₂, som således tillsammans utgjorde hemmansdelen Revinge 23²⁰ ($\frac{3}{1000}$ mantal), innehållande en areal av 1.363 hektar, samt att av Revinge 22^a en areal av 0.212 hektar vore avsedd att undantagas till en 3 meter bred väg för delägarnas gemensamma behov, varigenom samtliga styckningslotter å fastigheten skulle komma att erhålla rätt till nödig utfartsväg.

Hinder torde ej ur jorddelninglagens synpunkt möta för avstyckning av de till försäljning föreslagna lotterna nr 1—11, för lotten nr 7 dock endast under förutsättning att utfartsväg ordnades.

Då enligt uppskattningsmännens förslag all för hemmansdelen Revinge 22^a utbruten mark vore avsedd att uppdelas och försälas, vore det önskvärt, att i samband med försäljningen bestämmelser meddelades, utom rörande fisket, även angående hemmansdelens andel i oskiftad mark (ägoskiftet litt. m i Bökebjärsmossen) samt sådana ägor, som vid enskiftet undantagits för delägarnas gemensamma behov.

Domänintendenten har förklarat, att andelen i byns fiske borde tillkomma samtliga lägenheter, åtminstone de, som kunde betecknas såsom jordbrukslägenheter, och borde andelen fördelas mellan dessa i proportion till arealen.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens och domänintendentens i ärendet framställda förslag.

Överlantmätaren har funnit försäljningsförslaget ej giva anledning till annan erinran, än att vid eventuell avstyckning gränsbestämning utefter eller inom Krankesjön borde ifrågakomma med hänsyn till verkställd sjösänkning, varför de i förslaget lämnade arealuppgifterna ej torde kunna anses definitiva.

Härjämte har i en av överjägmästaren i södra distriktet till domänstyrelsen överlämnad ansökning järnhandlanden J. Ekstedt, Lund, anhållit att få under 20 år arrendera eventuellt inköpa ett av honom nu arrenderat område om 1.76 hektar å skogsmarken till Revinge nr 22. Därest köp medgäves, vore han villig att inköpa även ett angränsande område.

Över ansökningen hava yttranden avgivits av domänintendenten, länsstyrelsen och överjägmästaren, varjämte överlantmätaren i sitt nyssberörda yttrande uttalat sig rörande ansökningen.

Domänintendenten har ansett det skäligt, att, då övriga lägenheter å egendomen skulle försälas, Ekstedt finge köpa den av honom innehavda, eftersom han hade ganska stort kapital bundet vid densamma. Om försäljning ej skulle anses lämplig, har domänintendenten tillstyrkt utarrendering under 20 år.

Länsstyrelsen har förklarat, att, därest hinder från skogsstatens sida icke mötte mot försäljningen, länsstyrelsen ej hade något att häremot erinra.

Överjägmästaren har framhållit, att från synpunkt av skogens vård och skötsel hinder ej torde möta för en försäljning av Ekstedts tomt.

Överlantmätaren hade i sitt förberörda yttrande utlätit sig jämväl beträffande Ekstedts ansökning och därvid framhållit, att något hinder mot att avstycka området i samband med övriga föreslagna avstyckningar ej torde möta. Hänsyn torde dock även i detta fall böra tagas till ovan omförmälda förändringar av Krankesjöns område.

På av domänstyrelsen given anledning har överlantmätaren härjämte beträffande hela det slutliga försäljningsförslaget framhållit, att jämlikt bestämmelserna i 19 kap. 3 § fjärde stycket jorddelningslagen å ort med mindre skogstillgång avstyckning finge så verkställas, att skogsmarken i sin helhet tillfölle en i förrättningen ingående jordbruksfastighet. Denna bestämmelse hade i förevarande fall ansetts vara tillämplig, då skogstillgången inom Revinge socken huvudsakligen inskränkte sig till kronohemmanet Revinge nr 22.

Då det uppgjorda förslaget i viss mån skilde sig från den av riksdagen godkända planen samt dessutom ansökning om förvärv av ytterligare ett område inkommit, nämligen från bemälda Ekstedt, anmodade domänstyrelsen domänintendenten i länet att i samråd med uppskattningsmännen jämka och fullständiga förslaget, i den mån så kunde finnas erforderligt, för att detsamma skulle kunna ansluta sig till bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

Med anledning härav har *ny uppskattningsförrättning* hållits å egendomen den 10 december 1930. Av instrument över nämnda förrättning och övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland tre kartor, upprättade, en år 1888 av dåvarande t. f. förste lantmätaren Thure Röing över alla ägorna till 1 mantal nr 3 och 10 Revinge, en av dåvarande e. lantmätaren O. Bagger-Jørgensen år 1910 över ägorna till $\frac{9}{16}$ mantal nr 3 och 10 Revinge och en år 1914 av dåvarande e. lantmätaren Ivar E:son Erichs över alla ägorna till $\frac{7}{16}$ mantal nr 4 och $\frac{7}{16}$ mantal nr 6 samt $\frac{13}{64}$ mantal av nr 3 och 10 allt Revinge, inhämtas bland annat följande.

Det vid uppskattningen den 10 december 1930 upprättade förslaget innefattar försäljning av den utarrenderade delen av kronoegendomen Revinge nr 22 samt av lägenheterna litt. T och U å Bökebjärsmossen under kronoegendomarna Revinge nr 22 och 23, ävensom av en lägenhet från

den under skogsstaten ställda delen av Revinge nr 22 på sätt nedan angives (ägofigurer och littera avse 1910 års karta med undantag för lägenheterna litt. T och U, som angivas å 1914 års karta):

lotten nr 1, omfattande ägofigurerna nr 166, 167, 182—187 av Revinge 22³ samt litt. a och litt. f¹ av Revinge 22⁴ samt lägenheterna litt. T och U av Revinge 23²⁰ med en sammanlagd areal av 7.719⁷ hektar, varav 1.852⁷ hektar åker och 5.867⁰ hektar äng. Saluvärde 6,425 kronor. Arrendevärde 220 kronor. Hembuds rätt har förordats för nuvarande innehavaren av ägofigurerna nr 166, 167, 182—187, Lars Olsson, vilken äger å ägofigurerna nr 182 och 183 befintliga för lägenhetens beboende och brukande erforderliga byggnader;

lotten nr 2, omfattande ägofigurerna nr 168—171 av Revinge 22³ och litt. b av Revinge 22⁴ med en sammanlagd areal av 2.387 hektar, varav 0.447 hektar åker och 1.940 hektar äng. Saluvärde 2,900 kronor. Arrendevärde 100 kronor. Hembuds rätt har föreslagits för nuvarande innehavaren Ola Andersson, vilken äger för lägenhetens beboende och brukning erforderlig husbyggnad;

lotten nr 3, omfattande ägofigurerna nr 18—32 av Revinge 22³ samt litt. c av Revinge 22⁴ med en sammanlagd areal av 13.217 hektar, varav 11.780 hektar åker och 1.437 hektar äng. Saluvärde 5,500 kronor. Arrendevärde 200 kronor. Lägenhetsinnehavaren skulle vara skyldig ått avstå 0.123 hektar till gemensam utfarts- och markväg för lägenheterna nr 3, 7 och 8 i gränsen mellan nr 3 och 8 på sätt lantmätaren i sitt berörda yttrande föreslagit. Köpeskillingen har beräknats med hänsyn härtill. Hembuds rätt har föreslagits för nuvarande innehavaren Nils Hansson, vilken äger å lägenheten befintliga, för beboende och brukning erforderliga byggnader;

lotten nr 4, omfattande ägofigurerna nr 188—196 av Revinge 22³ samt litt. d av Revinge 22⁴ med en sammanlagd areal av 4.745 hektar, varav 1.963 hektar åker, 2.782 hektar äng. Saluvärde 2,735 kronor. Arrendevärde 95 kronor. Hembuds rätt har föreslagits för nuvarande innehavaren Anton Hjalmar Sjögren, vilken äger och bebor för lägenheten nödiga byggnader;

lotten nr 5, omfattande ägofigurerna nr 172—180 av Revinge 22³ samt litt. e av Revinge 22⁴ med en sammanlagd areal av 4.313 hektar, varav 1.145 hektar åker och 3.168 hektar äng. Saluvärde 2,795 kronor. Arrendevärde 110 kronor. Hembud har förordats för nuvarande innehavaren änkan Karna Wallin, vilken äger och bebor å lägenheten befintligt hus;

lotten nr 6, omfattande ägofigur nr 213 av Revinge 22⁴ eller litt. f², med en areal av 0.021 hektar tomt. Saluvärde 200 kronor. Arrendevärde 15 kronor. Lägenheten, å vilken nu drives kaféörelse, har förut innehafts av förre arrendatorn av Revinge nr 3 och 10. Anders Jönsson, sedermera av dennes stärbhus. Våren 1929 inköpte Edith Albertina Nilsson husbyggnaden och fick samtidigt överlåtelse på lägenheten. Frågan om godkännande av denna överlåtelse var vid uppskattnings-tillfället beroende på domänstyrelsens prövning. Hembuds rätt har förordats för Edith Albertina Nilsson, vilken bebor boningshuset;

lotten nr 7, omfattande ägofigurerna nr 33—50 av Revinge 22³ samt litt. g av Revinge 22⁴ med en areal av 5.202 hektar, varav 1.487 hektar åker och 3.715 hektar äng. Saluvärde 3,075 kronor. Arrendevärde 120 kronor. Hembuds rätt har förordats för änkan Karolina Johnsson, vil-

ken äger a lägenheten befintliga hus, som ansåges ganska tillfredsställande för lägenhetens brukning och boende;

lotten nr 8, omfattande ägofiguerna nr 1—17 av Revinge 22³ samt litt. h av Revinge 22⁴ med en areal av 7.037 hektar, varav 5.629 hektar åker och 1.408 hektar äng. Saluvärde 4,000 kronor. Arrendevärde 140 kronor. Köpare skulle vara skyldig att avstå 0.082 hektar till gemensam utfarts- och markväg för lägenheterna nr 3, 7 och 8 i gränsen mellan nr 3 och 8 i enlighet med vad lantmätaren föreslagit i sitt berörda yttrande. Köpeskillingen har beräknats med hänsyn härtill. Hembuds rätt har föreslagits för nuvarande innehavaren Jöns Nilsson Ros, vilken därå äger tillräckliga byggnader för boende och brukning;

lotten nr 9, omfattande ägofiguerna nr 197—206 av Revinge 22³ och litt. i av Revinge 22⁴ med en sammanlagd areal av 8.254 hektar, varav 6.448 hektar åker och 1.806 hektar äng. Saluvärde 3,770 kronor. Arrendevärde 150 kronor. Hembuds rätt har förordats för nuvarande innehavaren Nils Andersson, vilken äger husbyggnaderna å lägenheten samt bebor och brukar densamma;

lotten nr 10, omfattande ägofiguerna av 211 samt 214—217 av Revinge 22⁴ eller litt. j, med en areal av 2.320 hektar, varav 1.104 hektar åker och 1.216 hektar äng. Saluvärde 2,880 kronor. Arrendevärde 110 kronor. Hembuds rätt har föreslagits för soldaten Magnus Sandström och hans hustru Emma Sandström, under förutsättning att domänstyrelsen lämnade sökt medgivande till överlåtelse till dem av nyttjanderätten till lägenheten med därå varande byggnader, vilka ägts av fru Anna Charlotta Sörensson;

lotten nr 11, omfattande ägofigur nr 181 av Revinge 22³, en hus- och trädgårdstomt om 0.065 hektar. Saluvärde 50 kronor. Arrendevärde 5 kronor. Hembuds rätt har förordats för innehavaren Elof Lundkvist, vilken äger därå befintligt i gott stånd varande boningshus, som lämnar nöjaktig bostad för hans familj;

lotten nr 12, innehållande, enligt uppgift, en areal av 1.76 hektar och närmare angiven å en av överlantmätaren E. K. Långström bestyrkt kopia av »Karte croquis över föreslaget arrendeområde av från arrendet undantagen utmark till kronodomänen Refvinge nr 3 och 10, upprättad på överjägmästarexpeditionen i Södra distriktet». Marken består av mager sand, bevuxen med cirka 20-årig tall av obetydligt värde. Saluvärde 2,500 kronor. Lägenheten innehaves av järnhandlanden J. Ekstedt i Lund, som äger och under sommaren bebor därå varande villa-byggnad.

Nämnden har ej ansett anledning föreligga att vid försäljning av förenämnda områden föreskriva särskilda villkor angående lotternas användning eller återköps rätt. Skulle sådant påkallas borde saluvärdena minskas med 25 procent för lotten nr 12 och med 20 procent för övriga lotter. Nämnden har vidare föreslagit, att lotterna nr 1—11 måtte försälas såsom egnahemslägenheter med rätt för köpare att erlægga köpeskillingarna enligt 22 § A) 1929 års förordning nr 176, samt lotten nr 12 med rätt för köparen att betala köpeskillingen enligt 22 § B) i samma förordning.

Anledning syntes ej föreligga att i något fall föreskriva rätt för kronan att begagna väg över lägenheterna eller framdraga elektriska ledningar.

Förestående förslag till fastigheternas disposition innebär ej annan ändring i det vid uppskattningen den 10 augusti 1928 uppgjorda förslaget än att arealerna för lotterna nr 3 och 8 minskats med hänsyn till att viss mark såsom ovan anförts undantagits för gemensam utfarts- och markväg för lotterna nr 3, 7 och 8, i anledning varav saluvärdena minskats för lotterna nr 3 och 8.

Med utlåtande den 12 februari 1931 har *domänstyrelsen* underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Kronoegendomen $\frac{3}{16}$ mantal Revinge 22³ och $\frac{3}{8}$ mantal Revinge 22^{*} vore utarrenderad för tiden till den 14 mars 1931 mot ett arrende av 500 kronor. Lägenheterna litt. T och U å Bökebjärsmossen eller Revinge 23³⁰ om $\frac{3}{1000}$ mantal samt litt. V i Kalvsmossen vore med undantag av den till lantförsvaret överlåtna andelen i Kalvsmossen utarrenderade för tiden till den 14 mars 1931 mot ett arrende av 40 kronor. Förenämnda Ekstedts lägenhet vore utarrenderad för samma tid mot arrende av 75 kronor. Styrelsen hade gått i författning om skötsel och vård av förenämnda utarrenderade fastigheter till den 14 mars 1932.

Beträffande de till försäljning föreslagna 12 lotterna torde lotterna nr 6 och 11 vara att betrakta som bostadslägenheter och lotterna nr 1—5 och 7—10 såsom jordbrukslägenheter, under det att lotten nr 12 varken torde kunna anses som jordbrukslägenhet på grund av områdets omfattning och beskaffenhet eller som bostadslägenhet, då den å lägenheten uppförda bostaden endast vore en sommarvilla.

Innehavarna av bostadslägenheterna torde vara hembudsberättigade vid försäljning av dessa, då de ägde å respektive lägenheter uppförda boningshus. Likaledes torde envar av innehavarna av lotterna nr 1, 2, 3, 5, 7, 8 och 9 vara hembudsberättigade, då vederbörande innehafvaren lägenheten i mer än tio år.

Lotten nr 4 hade arrenderats av innehavaren sedan år 1927.

I fråga om lotten nr 10 hade styrelsen den 30 december 1930 medgivit sådan överlåtelse, varom i sista uppskattningsinstrumentet ifrågasatts till Magnus Sandström och hans hustru Emma Sandström. Beträffande lägenheten nr 6 hade styrelsen visserligen ej lämnat tillstånd till överlåtelsen till Edith Albertina Nilsson, men hade ej något att erinra mot att lotten hembjödtes henne.

Mot uppskattningmännens förslag sådant detsamma vore avfattat enligt det den 10 december 1930 dagtecknade instrumentet hade styrelsen ej något att erinra.

Då styrelsen sålunda ansåge, att respektive innehavare av lotterna 4, 10 och 12 borde medgivas hembuds rätt vid lotternas försäljning, ehuru de enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. ej vore därtill berättigade, torde frågan om dessa lotters försäljning böra underställas riksdagens prövning; och ansåge styrelsen på grund härav, att frågan om försäljning av övriga lotter i samband härmed borde hänskjutas till riksdagen.

Innehavarna av respektive lotter hade beretts tillfälle att inkomma med yttranden, huruvida de önskade inköpa lägenheterna mot de åsatta saluvärdena, men hade sådana yttranden ej inkommit.

Även jag biträder ifrågavarande förslag. Ärendet synes lämpligen *Departements-*
 bära i sin helhet underställas riksdagens prövning. Jag hemställer *chefen.*
 därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att med ändring av riksdagens år 1912 fattade beslut medgiva, att av kronoegendomarna $\frac{3}{16}$ mantal Revinge 22³ och $\frac{3}{8}$ mantal Revinge 22^a samt $\frac{3}{1000}$ mantal Revinge 23²⁰, allt i Revinge socken av Malmöhus län, må med tillträdesrätt den 14 mars 1932 försäljas ovan angivna 12 lotter enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med ovan angivna saluvärden,

lotterna nr 1—5 och nr 7—10 såsom jordbrukslägenheter med hembuds rätt enligt 9 § andra stycket för respektive innehavare samt

lotterna nr 6, 11 och 12 såsom bostadslägenheter med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för respektive innehavare,

under iakttagande, att lotterna försäljas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, samt att vid blivande avstyckningsförrättning fastigheternas andelar i fiske, oskiftad mark och för gemensamt behov undantagen mark skola uppdelas på sätt förrättningsmannen kan finna lämpligt.

2:o.

Kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Hårderup nr 9 och 1 mantal Hårderup nr 11 i Frenninge socken av Malmöhus län är utarrenderad till den 14 mars 1932 mot ett årligt arrende av 4,165 kronor. Egendomen, som är belägen 45 kilometer från Ystad och 5 kilometer från Vollsjö järnvägsstation, är åskådliggjord å två särskilda av extra lantmätaren Egron Sundberg år 1918 kompletterade och ändrade kartor, den ena upptagande Hårderup nr 9 och den andra Hårderup nr 11 (tidigare betecknad nr 5 och 7). Egendomen innehåller en areal av 245.130 hektar, därav 169.014 hektar åker, 33.392 hektar äng och odlingsmark, 37.353 hektar betesmark m. m. samt 5.371 hektar impediment.

Åkerjorden består i hemskiptena av dels svartmylla och dels grusmylla, bådadera i regel på lerblandat grus. I utmarksskiptena är åkerjorden likartad, fast i regel magrare och åtskilligt mera stenbunden. Myllagret är i allmänhet tunt, bottnen kall och sur. Dräneringen är otillräcklig; särskilt å ägora till nr 11 äro skiptena i norr mycket frostlända. Täckdikning är utförd endast å mindre områden. Skogen å utskiptena består av, å skiftet till nr 9 väl slutet lövskog, huvudsakligen bok i medelålder av

*Hårderup
nr 9 och 11
i Malmöhus
län.*

70—80 år, å en areal av 5.71 hektar, samt å skiftet till nr 11 av gammal och medelsålders värdefull bok å en areal av 10.51 hektar. Vissa delar av hemskiftet till nr 11 äro beväxta med gles äldre och medelålders ek samt någon annan lövskog.

Vid en åren 1918 och 1919 verkställd *uppskattningsförrättning* befunnos husen å Härderup nr 11 någorlunda goda och ordentligt underhållna, var- emot samtliga byggnader å Härderup nr 9 voro till det yttersta förfallna och bristfälliga. Vid förrättningen framhölls, att trakten kring egendo- men vore en typisk småbrukarbygd, varför mindre jordbruk förmodades bära sig, samt att de å egendomen befintliga bebyggda torplägenheterna med vissa gränsregleringar syntes komma att utgöra lämpliga smågårdar.

På föranstaltande av domänstyrelsen hölls under år 1920 förnyad *upp- skattningsförrättning* å egendomen. Vid denna föreslogos till försäljning sex bebyggda och sex obebyggda jordbrukslotter. Egendomen i övrigt ansågs bära bibehållas som arrendegård. Av domänstyrelsen i anslut- ning till uppskattningsmännens förslag gjord framställning om försälj- ning av nämnda tolv lotter fann emellertid Kungl. Maj:t genom beslut den 17 februari 1922 icke föranleda någon åtgärd.

Vid en den 24 oktober 1925 hållen *uppskattningsförrättning* å egendomen förordades ett förslag till försäljning av lägenheter, som helt anslöt sig till den år 1920 uppgjorda försäljningsplanen. Huvudgården borde ånyo utarren- deras. Med anledning därav att Malmöhus läns egnahemsförening u. p. a. förklarar sig eventuellt vara köpare till de sex obebyggda lotterna föreslog uppskattningsnämnden även, att för undvikande av dyrbara administra- tionskostnader områdena i första hand måtte hembjudas egnahemsföre- ningen. Endast för den händelse egnahemsföreningen icke ansåge sig kunna inköpa området i dess helhet, borde lotterna utbjudas till försälj- ning i vanlig ordning.

Under år 1926 besiktigades egendomen av *kronojordstyckningssakkun- niga*, som med hänsyn till åbyggnadens beskaffenhet och då vederbörande lägenhetsinnehavare anhållit att få friköpa sina innehav, icke funno an- ledning föreligga för statsverket att behålla egendomen. Enligt vad de sakkunniga inhämtat kunde Malmöhus läns egnahemsförening förväntas vilja förvärva egendomen eller delar därav för styckning till egna hem. De sakkunniga ville med anledning därav föreslå, att egendomen måtte hembjudas föreningen och att, för den händelse föreningen ej önskade förvärva densamma, egendomen måtte styckas i förslagsvis tretton lotter, nämligen en huvudgård om cirka 50 hektar åker och tolv lägenheter, envar om cirka 10 hektar åker, därav sex bebyggda.

På av domänstyrelsen given anledning verkställdes den 20 september 1927 *saluvärdering* av egendomen för försäljning till Malmöhus läns egnahemsförening. I instrumentet över förrättningen uppgavs, att egendomens taxeringsvärde utgjorde 133,300 kronor. Uppskattningsnämnden ansåg det icke möjligt för egnahemsföreningen att realisera en lämplig styckningsplan över egendomen, därest köpeskillingen skulle överstiga taxeringsvärdet. Ej heller i öppna marknaden torde kunna erhållas nämnvärt högre summa. Visserligen funnes å egendomen värdefulla skogstillgångar, men marken vore mager och stenig samt i stor utsträckning kall och sur. Byggnader- na vore ej heller tillräckliga eller goda nog för att förutsätta högre pris. Saluvärdet beräknades också till 133,300 kronor. Emellertid vidhölle upp-

skattningsnämnden, att det år 1925 avgivna förslaget till egendomens disposition fortfarande ur olika synpunkter vore det lämpligaste.

Malmöhus läns egnahemsförening förklarade sig villig att inköpa egendomen till angivna pris.

Överjägmästaren, som år 1925 beräknat egendomens värde till cirka 172,000 kronor, förklarade sig i yttranden den 23 december 1927 och den 28 april 1928 finna saluvärdet 133,300 kronor vara väl lågt samt anförde i övrigt, att, då avverkningarna under senare åren ej minst vid styckningar av stora egendomar gått hårt fram över landets skogar, det borde vara en skyldighet för kronan att i största möjliga utsträckning bevara särskilt lövskogsområdena. I anslutning härtill borde den å kartan över Härderup nr 9 med figurnummer 32 b betecknade marken om 5.71 hektar och det å kartan över Härderup nr 11 med figurnummer 102—117 utmärkta skiftet om 14.98 hektar bibehållas i kronans ägo för att förenas med den närliggande kronoparken Puus. Egendomens hela skogsbestånd hade ett värde av cirka 25,000 kronor, därav å de till bibehållande i kronans ägo avsedda områdena belöpte 17,352 kronor.

I yttrande den 6 december 1928 förklarade sig *länsstyrelsen* anse såsom skäligt saluvärde ett belopp, motsvarande det egendomen äsatta taxeringsvärdet. Enligt vad vid yttrandet fogade taxeringslängdsutdrag utvisade uppgick detta värde år 1927 till 171,500 kronor och år 1928 till 178,400 kronor. Då taxeringsvärdet bestämts med hänsyn till egendomens allmänna saluvärde, ansåg länsstyrelsen skäl knappast föreligga för kronan att avhända sig egendomen för pris understigande detta.

Lantmäteristyrelsen, som på given anledning utlät sig i ärendet, uttalade betänkligheter ur avstyckningssynpunkt mot undantagande vid försäljningen av det med figurnummer 32 b å kartan över Härderup nr 9 utmärkta området. Däremot syntes hinder för avstyckande från Härderup nr 11 av det 1.5 kilometer från hemmanets övriga ägor belägna, å kartan med figurerna nr 102—117 betecknade området om cirka 15 hektar icke föreligga.

Då domänstyrelsen icke var benägen att hos Kungl. Maj:t förorda antagande av egnahemsföreningens föreliggande köpeanbud, beredde styrelsen den 22 februari 1929 *egnahemsföreningen* tillfälle att avgiva yttrande, huruvida föreningen önskade inköpa egendomen Härderup nr 9 och 11 med undantag av nyssberörda utmarksområde om 15 hektar till ett pris av 165,000 kronor. Med anledning härav förklarade sig föreningen fasthålla vid sitt en gång avgivna anbud och förklarade sig villig att efter undantagande av skogsskiftet, som värderats till 12,004 kronor, betala 121,300 kronor.

Sedan härefter uppskattningsnämnden anmodats uppgöra förslag till egendomens styckning i huvudsaklig överensstämmelse med den av kronojordstyckningssakkunniga skisserade styckningsplanen, har under 1929 och 1930 sådan *uppskattningsförrättning* ägt rum, därvid nedan angivna styckningsplan förordats. De särskilda lotterna, vilka upptagits å kartorna, äro närmare beskrivna i av distriktslantmätaren Egron Sundberg den 27 februari 1930 uppgjorda beskrivningar. En del av lotterna består av mark, tillhörande båda jordeboksenheterna.

I. *Litt. A*, huvudgården, delar av hemmanen nr 9 och 11. Areal 88.577 hektar, därav 59.963 hektar åker, 23.128 hektar äng och odlingsmark, 5.339

hektar betesmark m. m. och 0.137 hektar impediment; saluvärde 75,500 kronor, därav 1,159 kronor för växande skog; arrendevärde 2,400 kronor.

Det kunde ifrågasättas, om icke en tudelning av huvudgården borde ske på det sätt, att de gamla byggnaderna å Hårderup nr 9 finge utgöra utgångsläge för en särskild gård av återstående mark från samma hemman, och att ävenledes dessa båda lotter avyttrades samtidigt med egnahems-lägenheterna. Åtskilligt talade härför. Men vissa andra omständigheter motsade en dylik anordning. Sålunda syntes byggnaderna å Hårderup nr 11 jämte ett nybyggt stathus å Hårderup nr 9 motsvara behovet för den samlade arealen, sedan styckningsplanen i övrigt hunnit genomföras, särskilt som den starkast foderproducerande mossjorden längst norrut — fig. nr 52—61 av Hårderup nr 11 — ävenledes vore avsedd att fränskiljas. Det gamla byggnadsbeståndet å Hårderup nr 9 vore dessutom med undantag för den västra längan, vilken vore något bättre, i så dåligt och nedgångt skick, att detsamma icke vore mycket att räkna med för en större jordareal. Det oaktat ville nämnden, därest det vore meningen att o villkorligen försälja egendomen i sin helhet, föreslå, att huvudgården försål-des i två delar, därav de med litt. A betecknade områdena av Hårderup nr 9 i huvudsak eller med en areal av 20—25 hektar finge utgöra en försäljningslott. Visserligen skulle i så fall en något för stor åkerareal komma att höra till de sämsta husen, men å andra sidan finge den östra lotten en del odlingsmark, som så småningom kunde brytas till åker. Av först angivna skäl ansåge sig nämnden emellertid icke kunna förorda en dylik åtgärd utan ville i stället föreslå, att huvudgården måtte ånyo utarrenderas. Som ytterligare motiv härför har anförts, att den egnahemsbildning, som här föresloges, vore så pass omfattande för orten i en för jordbruket vansklig period, att det kanske vore bäst nu stanna härvid och se tiden an. I tveksamma fall vore det alltid bäst att bibehålla huvudgården, tills lägenhetsupplåtelseerna kommit till stånd. Därefter kunde möjligen ytterligare styckning ifrågasättas. Nämnden förordade därför huvudgårdens fortsatta bibehållande och utarrendering. Möjligen kunde arrendetidens begränsning till 10 å 15 år ifrågasättas, men ville nämnden icke föreslå sådan inskränkning, då byggnaderna motsvarade behovet för mycket längre tid.

II. Litt. B, del av hemmanet nr 9.

Areal 12.700 hektar, därav 11.213 hektar åker, 0.870 hektar äng och odlingsmark, 0.583 hektar betesmark m. m. och 0.034 hektar impediment; saluvärde 6,625 kronor; arrendevärde 275 kronor.

Lotten är bebyggd med innehavaren Anders Widén tillhöriga, för lottens brukning nägorlunda tillräckliga byggnader. Widén borde tillerkännas hembuds rätt vid lottens försäljning.

III. Litt. C, del av hemmanet nr 9.

Areal 18.869 hektar, därav 16.157 hektar åker, 0.550 hektar äng och odlingsmark, 1.721 hektar betesmark m. m. och 0.441 hektar impediment; saluvärde 9,000 kronor, därav 462 kronor för växande skog; arrendevärde 375 kronor.

Lotten är bebyggd med innehavaren Axel Johansson tillhöriga boningshus och två uthuslångor. Johansson borde tillerkännas hembuds rätt vid lottens försäljning.

IV. Litt. D, del av hemmanet nr 9.

Areal 6.817 hektar, därav 6.385 hektar åker samt 0.432 hektar äng och odlingsmark; saluvärde 4,100 kronor; arrendevärde 185 kronor.

Lotten, som är obebyggd, borde utbjudas som jordbrukslägenhet.

V. *Litt. E* av hemmanet nr 9 och *litt. I* av hemmanet nr 11.

Areal 9.471 hektar, därav 7.549 hektar åker samt 1.922 hektar äng och odlingsmark; saluvärde 5,400 kronor; arrendevärde 200 kronor.

Å lotten finnes ett gammalt, förfallet och obebott boningshus, vars ägare är okänd. Lotten borde utbjudas som jordbrukslägenhet.

Skulle lotterna nr IV och V icke komma att upplåtas för att var för sig bebyggas, kunde lotterna med fördel sammanläggas till en brukningsdel.

VI. *Litt. G* av hemmanet nr 9 och *litt. F* av hemmanet nr 11.

Areal 6.133 hektar, därav 6.110 hektar åker och 0.023 hektar impediment; saluvärde 4,000 kronor; arrendevärde 175 kronor.

Lotten, som saknar hus, borde utbjudas som jordbrukslägenhet.

VII. *Litt. Ab* av hemmanet nr 9 och *litt. D* av hemmanet nr 11.

Areal 10.694 hektar, därav 9.063 hektar åker, 0.843 hektar äng och odlingsmark, 0.692 hektar betesmark m. m. och 0.096 hektar impediment; saluvärde 6,130 kronor, därav 575 kronor för växande skog; arrendevärde 250 kronor.

Kärnan av denna lott utgör den huvudsakliga delen av en lägenhet, som sedan den 14 mars 1930 innehaves av Alfred Persson och hans hustru Ester Persson, vilka äga å lotten uppförda byggnader i mindre gott skick. Vid lottens försäljning borde innehavarna tillerkännas hembuds rätt.

VIII. *Litt. B* av hemmanet nr 11.

Areal 11.169 hektar, därav 9.199 hektar åker, 1.940 hektar betesmark m. m. och 0.030 hektar impediment; saluvärde 6,470 kronor, därav 800 kronor för växande skog; arrendevärde 265 kronor.

Lotten är bebyggd med innehavaren Anders Persson tillhöriga i gott stånd varande hus. Persson borde tillerkännas hembuds rätt vid lottens försäljning.

IX. *Litt. C* av hemmanet nr 11.

Areal 9.649 hektar, därav 8.949 hektar åker samt 0.700 hektar äng och odlingsmark; saluvärde 6,200 kronor; arrendevärde 255 kronor.

Lotten är bebyggd med hus, tillhöriga innehavaren Anton Nilsson, vilken borde tillerkännas hembuds rätt vid lottens försäljning.

X. *Litt. E* av hemmanet nr 11.

Areal 9.467 hektar, därav 9.274 hektar åker och 0.193 hektar impediment; saluvärde 6,150 kronor; arrendevärde 255 kronor.

Lotten har sedan år 1901 brukats av Nils Hansson och är bebyggd med denne tillhöriga hus, som bebos av Nils Hanssons son Elof Nilsson. Själv äger och bebor Nils Hansson ett boningshus, beläget väster om lägenheten. Lotten borde hembjudas Elof Nilsson, vilken av sin fader genom skriftlig överenskommelse övertagit brukningsrätten till lägenheten.

XI. *Litt. A¹* av hemmanet nr 11.

Areal 22.181 hektar, därav 11.455 hektar åker, 10.417 hektar betesmark m. m. och 0.309 hektar impediment; saluvärde 14,300 kronor, därav 5,314 kronor för växande skog; arrendevärde 400 kronor.

Lotten, som är obebyggd, borde utbjudas som jordbrukslägenhet.

XII. *Litt. G* av hemmanet nr 11.

Areal 7.477 hektar, därav 7.450 hektar åker och 0.027 hektar impediment; saluvärde 4,500 kronor; arrendevärde 200 kronor.

Lotten, som är obebyggd, borde utbjudas som jordbrukslägenhet.

XIII. *Litt. H* av hemmanet nr 11.

Areal 7.102 hektar, därav 3.230 hektar åker, 3.844 hektar äng och odlingsmark samt 0.028 hektar impediment; saluvärde 3,090 kronor; arrendevärde 135 kronor.

Lotten, som är obebbyggd, borde utbjudas som jordbrukslägenhet.

Skulle lotterna XII och XIII icke komma att upplåtas för att var för sig bebyggas, ansåges båda med fördel kunna sammanläggas till en brukningsdel.

XIV. *Litt. Aa* av hemmanet nr 9 och *litt. Aa* av hemmanet nr 11.

Areal 20.773 hektar, därav 3.017 hektar åker, 1.093 hektar äng och odlingsmark, 16.613 hektar betesmark m. m. och 0.050 hektar impediment.

I enlighet med skogsstatstjänstemännens tidigare förslag borde dessa skiften, som låge helt nära varandra, läggas under gemensam förvaltning med den närbelägna kronoparken Puus. Inom området funnes en med innehavaren Christian Nilsson tillhöriga, mycket gamla och svaga hus försedd lägenhet. Då lägenheten icke lämpligen kunde avskiljas och ej heller erhålla tillfredsställande utökning, syntes lägenheten icke gärna i längden kunna bestå. Tillsvidare kunde den dock lämpligen utarrenderas.

Samtliga lägenhetsinnehavarna hava förklarat sig önska förvärva lotterna med äganderätt samt godkänt de föreslagna saluvärdena. Vid försäljningarna borde, enligt uppskattningsnämnden, förbehåll icke göras i fråga om sättet för lägenheternas användning och om återköpsrätt. Komme återköpsrätt dock att föreskrivas, borde köpeskillningarna minskas med 20 procent.

De värderade lotterna hava ett sammanlagt saluvärde av 151,465 kronor och ett sammanlagt arrendevärde av 5,370 kronor.

Ur uppskattningsinstrumentet må vidare återgivas följande.

Det nu föreliggande förslaget innebure enligt nämndens mening en radikal förändring i egendomens disposition. De sex bebyggda lägenheterna hade visserligen redan förut utgjort var för sig självständiga brukningsdelar. Men genom att de mindre av dem erhållit något utökade områden, hade besuttenhetsmättet bättre tillgodosetts. Genom deras fullständiga frigörelse från huvudgården bleve brukarnas sociala ställning mera tryggad, och genom fastare upplåtelseformer bleve den ekonomiska grunden för förkovran bättre tillrättalagd. Därutöver utgjorde sex alldeles nya jordbrukslägenheter ett ganska gott tillskott för att tillgodose behovet av ökat antal småbruk i orten.

I fråga om egendomens styckning och försäljning förordade nämnden, att bestyret härmed handhades av en förmedlare, som efter hand kunde ordna lägenheternas omfång efter de olika köparnas önsknings- och ekonomiska resurser ävensom de lämpligaste gränserna mellan områdena. I sistnämnda hänseende framhåller nämnden, att rägängen mellan huvudgården och de nya lotterna, som betecknades med *litt. D* och *E* å kartan till nr 9 samt *litt. I* å kartan till nr 11, förlagts i mitten av en liten å. Det hade redan ifrågasatts, huruvida detta kunde vara lämpligt ur viss praktisk synpunkt. Som det nu vore användes hela ängsmarken inom kronoegendomen vid båda sidorna om ån till ett sammanhängande betesområde, inhägnat på båda sidorna upp mot åkrarna av tillfredsställande stora stengärdesgårdar. Ån vore grund, så att djuren i regel kunde passera över

densamma så gott som var som helst. Det vore klart, att betet för framtiden icke kunde lika bekvämt utnyttjas, ifall ån skulle utgöra rågång. Möjligen skulle en ur alla synpunkter bättre lösning än den nu föreslagna kunna vinnas vid ännu mera ingående överväganden i samband med avtal om försäljningslotterna. En annan fråga gällde tillvaratagandet av byggnadsmaterialet i de gamla husen å Hårderup nr 9, vilka efter styckningsplanens genomförande skulle bli onödiga för huvudgården. Såsom en lämplig förmedlare förordade nämnden länets egnahemsförening, som bättre än någon annan skulle kunna utnyttja alla möjligheter och även omhändertaga de nya småbrukarna, bistå dem med råd och anvisningar samt giva ekonomiskt stöd under de svåra första åren, ifall så erfordrades.

Därest egendomen försålles till egnahemsföreningen, kunde det icke anses mer än rätt och skäligt, att viss reducering av det uppskattade saluvärdet finge ske, då egnahemsföreningen i sin ordning måste kalkylera med icke obetydliga kostnader.

Under förutsättning att skogsskiftena litt. Aa å såväl hemmanet nr 9 som hemmanet nr 11 undantoges och tillades kronoparken, hade nämnden enligt föreliggande styckningsplan kommit till ett saluvärde av 151,465 kronor. Detta byggde emellertid på en försäljning i mindre lotter. Det kunde icke antagas, att egendomen i sin helhet, utbjuden för närvarande, skulle finna köpare till ett sådant pris. Fördenskull ansåge nämnden skäligt föreslå, att Malmöhus läns egnahemsförening ännu en gång måtte erbjudas egendomen till en köpesumma av det uppskattade saluvärdet 151,465 kronor, nedskrivet med cirka 10 procent till 136,300 kronor. Därest huvudegendomen likväl skulle anses böra bibehållas, ville nämnden föreslå, att de övriga till försäljning avsedda lotterna erbjödes Malmöhus läns egnahemsförening till ett pris av 70,000 kronor.

Sedan *egnahemsföreningen* i anslutning till vad sålunda förekommit beretts tillfälle avgiva anbud å egendomen, har föreningen förklarat sig icke kunna reflektera på annat än det förstnämnda alternativet och därvid fasthållit vid sitt tidigare anbud å 121,300 kronor.

Med hänsyn till att föreningens styrelse, enligt vad uppskattningsnämnden erfarit, skulle hava ett visst bekymmer för att övertaga förmedlingen av en blivande försäljning till nuvarande sex lägenhetsinnehavare, har nämnden ansett sig böra framlägga ett *ytterligare alternativ*. Detta skulle innebära, att samtliga sex bebyggda lägenheter försålles till nuvarande innehavare, samt att återstoden, förutom ovan som lott XIV betecknade skogsskiften, vilka borde bibehållas, erbjödes egnahemsföreningen till det uppskattade värdet 110,890 kronor, minskat med 10 procent och avrundat till 100,000 kronor.

Av länsstyrelsen beredd tillfälle att yttra sig över sistnämnda förslag har egnahemsföreningen förklarat sig vidhålla sin tidigare intagna ståndpunkt.

Distriktslantmätaren har fäst uppmärksamheten vid den omständigheten, att försäljnings- och dispositionsförslaget genomförande skulle avsevärt förenklas och påskyndas, därest åtgärd vidtoges för att få hemmanen Hårderup nr 9 och nr 11 sammanförda till en kameral enhet. (Domänstyrelsen har numera gått i författning om åtgärder härutinnan.)

Det uppgjorda förslaget har synt *överlantmätaren* ändamålsenligt och ur lantmåterisynpunkt genomförbart, varför han tillstyrker detsamma.

Överjägmästaren har anført: Ett så stort styckningsförslag som det föreliggande vore ej lätt att genomföra, allra minst i en tid som den nuvarande med dåliga konjunkturen för jordbruk. Det vore därför otvivelaktigt förmånligt för staten, om egendomen kunde försälas i befintligt skick till Malmöhus läns egnahemsförening. Föreningen vore även köpare av egendomen och hade för densamma med undantag av det skogsområde, som skulle avsättas till kronopark, bjudit 121,300 kronor, d. v. s. cirka 80 procent av det beräknade saluvärdet. Det vore givet, att föreningen ej kunde bjuda värderingssumman, men å andra sidan syntes föreningen vilja beräkna för stor vinst å affären. Då det torde vara omöjligt att erhålla bättre anbud från egnahemsföreningen, borde staten genom egna organ genomföra styckningen och försäljningen.

Beträffande det uppgjorda styckningsförslaget ville *överjägmästaren* instämma i vad uppskattningsnämnden anført angående gränsen för salulotterna litt. A, D och E till hemmanet nr 9 samt litt. I till hemmanet nr 11. En bäck, som genomflöte ett jämförelsevis flackt ängsområde, hade ej den beständighet i sin sträckning, att den bleve en lämplig ägo gräns. Ett häftigt regn med starkt vattenflöde kunde ändra bäckens fära. Styckningsförslaget borde därför omarbetas så att bäcken som ägo gräns försvunne.

Länsstyrelsen har numera ansett, att, på grund av de sedan tiden för dess förra yttrande inträdda ytterligare försämrade förhållandena på fastighetsmarknaden och då särskilt vad gällde jordbruksfastigheter av här ifrågavarande mindre goda beskaffenhet, den segslitna frågan om dispositionen av kronoegendomen lämpligen borde lösas på det sätt, att densamma försäldes till Malmöhus läns egnahemsförening för det pris av 121,300 kronor, som föreningen erbjudit för densamma. Dock skulle i försäljningen då icke ingå det utmarksskifte till Härderup nr 11, huvudsakligen beväxt med lövskog, som å en av *överjägmästaren* uppgjord, vid handlingarna fogad karta betecknats med nr 102—117, litt. a, vilket område skulle stanna i kronans ägo för att förenas med den närbelägna kronoparken Puus. Sasom skäl för sitt nu gjorda förslag ville *länsstyrelsen* andraga följande omständigheter. Det vore möjligt, att egendomens nuvarande värde i allmänna salumarknaden kunde vara större än det av egnahemsföreningen erbjudna beloppet, men det borde ju även tagas i beaktande, att en försäljning till föreningen skulle innebära ett besparande av de rätt avsevärda administrationskostnader, som skulle bli va följden om kronan själv toge hand om styckning av egendomen. Vidare torde ett uppskov med den utav kronojordstyckningssakkunniga förordade försäljningen icke inom den närmaste framtiden medföra större utsikter till erhållande av ett högre försäljningspris. Visserligen förefunnes icke något trängande behov för kronan att avyttra egendomen, men å andra sidan kunde med hänsyn till storleken av den utav värderingsnämnden föreslagna arrendeavgiften ett fortsatt bibehållande av egendomen i kronans ägo icke anses vara ekonomiskt fördelaktigt. Det torde vidare vara ett staten icke likgiltigt intresse, om egnahemsbildningen i dessa trakter kunde befrämjas genom den av *länsstyrelsen* nu föreslagna åtgärden. Att nämnda egnahemsförening vore synnerligen väl skickad att realisera den ifrågasatta egnahemsbildningen därom lämnade dess hittillsvarande verksamhet nog samt vittnesbörd.

Med skrivelse den 30 januari 1931 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

I fråga om egendomens värde finge styrelsen upplysa, att egendomen år 1929 åsatts ett taxeringsvärde av 188,100 kronor, vilket för egendomen med undantag av skogsskiftet litt. Aa av hemmanet nr 11 om cirka 15 hektar med ett beräknat värde av 12,000 kronor utgjorde 176,100 kronor. Såsom av handlingarna framginge hade egendomen med undantag av de med litt. Aa betecknade skiftena av båda hemmanen om sammanlagt 20.773 hektar saluvärderats till 151,465 kronor, därav 75,500 kronor för huvudgården, 40,575 kronor för de bebyggda lägenheterna och 35,390 kronor för de obebyggda lotterna. Malmöhus läns egnahemsförening hade för egendomen med undantag av skiftet litt. Aa av hemmanet nr 11 om cirka 15 hektar erbjudit en köpeskillning av 121,300 kronor. Ur flera synpunkter hade det givetvis varit bäst, om egendomens försäljning kunnat överlåtas till egnahemsföreningen. Emellertid syntes det styrelsen, som om föreningens anbud i förhållande till saluvärdet vore väl lågt. Styrelsen överginge därför till en granskning av den uppgjorda försäljningsplanen.

Vid samtliga å egendomen hållna uppskattningsförrättningar hade förordats bibehållande i kronans ägo av huvudgården, vars byggnadsbestånd svarade mot behovet för mycket lång tid framåt. Arrendatorn av denna, vilken brukat egendomen sedan 1895, hade av uppskattningsnämnden beretts tillfälle avgiva yttrande, huruvida han önskade inköpa gården mot det uppskattade priset, men hade något yttrande från honom icke inkommit. Under hand hade domänintendenten upplyst, att arrendatorn icke torde kunna inköpa gården men att han väl önskade arrendera denna i fortsättningen. En försäljning av de sex bebyggda och de sex obebyggda lotterna hade förordats vid de tre sedan år 1920 hållna uppskattningsförrättningarna ävensom av kronojordstykningssakkunniga. Efter de noggranna utredningar, som under årens lopp vidtagits i syfte att utvinna den ändamålsenligaste uppstyckningen, torde planen för uppdelningen nu böra godtagas. Å de bebyggda lotterna föreläge fasta köpeanbud, uppgående till sammanlagt 40,575 kronor. Det syntes styrelsen lämpligt, att dessa försåldes genom kronans försorg och att jämväl de obebyggda lotterna utbjödes och försåldes i den mån de kunde erhålla köpare. Vad som förbleve osålt kunde lämpligen bibehållas till huvudgården för att efter en ytterligare arrendeperiod, då man finge hoppas på bättre försäljningskonjunkturer, jämte huvudgården göras till föremål för uppstyckning enligt då föreliggande behov.

Då förenämnda Alfred Persson och Ester Persson den 14 mars 1932 innehafte den av dem brukade lägenheten under endast två år, torde hembuds rätt ej föreligga enligt 1929 års förordning. Med hänsyn därtill att innehavarna ägde husen å lägenheten och vore villiga förvärva lägenheten för det åsatta saluvärdet, ville styrelsen icke ifrågasätta lägenhetens utbudande till fri tävlan utan föreslog, att riksdagens medgivande utverkades till hembuds rätt för innehavarna vid lägenhetens försäljning. Anton Nilsson hade den 14 mars 1932 brukat lägenheten IX under sammanlagt sex år. Då han härjämte ägde husen å lägenheten, torde han kunna tillerkännas hembuds rätt enligt 9 § andra stycket i 1929 års förordning. Övriga lägenhetsinnehavare hade samtliga brukat respektive lägenheter under minst tio år, i följd varav hembuds rätt vid lägenheternas försäljning torde tillkomma dem.

Styrelsen hade gått i författning om sammanläggning av hemmanen Härderup nr 9 och Härderup nr 11 till en kameral enhet.

Av praktiska skäl torde ärendet i dess helhet lämpligen böra underställas riksdagen.

Styrelsen finge därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att av ifrågavarande kronoegendom finge i huvudsaklig överensstämmelse med ovan förordade förslag försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. förenämnda under II—XIII upptagna tolv lotter, lotterna II, III, VII, VIII, IX och X var för sig såsom jordbrukslägenheter med hembuds rätt för Anders Widén till lotten II, Axel Johansson till lotten III, Alfred Persson och Ester Persson till lotten VII, Anders Persson till lotten VIII, Anton Nilsson till lotten IX och Elof Nilsson till lotten X, samt övriga sex lotter var för sig såsom jordbrukslägenheter enligt 13 § i förordningen med iakttagande därvid, att, därest anbud icke avgåves å någon av lotterna IV och V, dessa finge utbjudas som en lott, och att, därest anbud icke avgåves å någon av lotterna XII eller XIII, dessa finge utbjudas som en lott; skolande vid samtliga försäljningar gälla, att lotterna finge tillträdas den 14 mars 1932 samt överlätas i befintligt skick.

Till följd av remiss har *statens egnahemsstyrelse* den 14 februari 1931 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid anfört följande.

Efter mottagande av de remitterade handlingarna hade chefen för styrelsen vid besök i Malmö satt sig i förbindelse med verkställande ledamoten i Malmöhus läns egnahemsförening och med ledamöter av föreningens styrelse. Därvid hade erfarits, att föreningen icke ansåge sig kunna höja sitt tidigare anbud å egendomen eller 121,300 kronor. Däremot syntes råda stor tveksamhet, huruvida föreningen nu kunde vidbliva detsamma. Förmånsta anledningen härtill vore de hastigt försämrade konjunkturen inom jordbruket och den till följd därav minskade efterfrågan på jord, framför allt av den svaga beskaffenhet som den ifrågavarande. Det framhölls vidare att, enligt föreningens uppfattning, stora kanaliserings- och täckdikningsföretag måste genomföras å egendomen, innan bärkraftiga småbruk där kunde åstadkommas, emedan en del jord tillhörande de bebyggda lägenheterna och den för styckning avsedda jorden saknade ordentligt avlopp för verkställande av nödvändig täckdikning. Dessutom måste en bro ombyggas för en ganska betydlig kostnad och utfartsvägar för lägenheterna anläggas, vilket allt krävde betydande omkostnader. Då de uppskattade värdena å de olika lägenheterna vore kända i orten, kunde icke någon höjning av saluvärdena äga rum. Någon sådan höjning vore i alla fall knappast tänkbar i anseende till jordbrukets nuvarande ekonomiska läge och egendomens svaga hävd. Att försälja lägenheterna utan att utföra de såsom alldeles nödvändiga ansedda grundförbättringarna skulle enligt föreningens mening medföra, att köparna icke skulle kunna genomföra sina egnahemsföretag, och att låta med behöfliga förbättringar anstå under förhoppning, att dessa sedermera skulle genomföras av köparna, vore olämpligt, då enighet härom knappast sedermera skulle kunna uppnås. Föreningen hade sålunda för avsikt att genomföra de nödvändiga grundförbättringarna i samband med styckningsföretaget och att söka åstadkomma så bärkraftiga egnahem, som den i regel svaga jorden tilläte. Någon vinst på företaget vore knappast tänkbar, allrahelst de

eventuella köparna säkerligen vore i behov av föreningens stöd och hjälp under åtminstone de första svåra åren.

Egnahemsstyrelsen ville livligt instämma i länsstyrelsens i Malmöhus län uttalande om det goda sätt, varpå Malmöhus läns egnahemsförening leddes. Denna förenings verksamhet hade hittills utövats på ett sådant sätt, att föreningens egnahemslåntagare haft ett gott stöd av föreningen. Egnahemsstyrelsen beklagade, om de blivande egnahemsägarna å ifrågasvarande egendom skulle bliva i saknad av det stöd, egnahemsföreningen kunde giva dem, ty just på sådan jord, där stora grundförbättringar erfordrades för att få jordens avkastningslörmåga utnyttjad, misslyckades i regel egnahemsbildningen, om icke en ledande och stödjande hand finnes att tillgå. Enligt styrelsens mening vore det därför beklagligt, om egnahemsföreningen ej i fortsättningen ville stå kvar vid sitt tidigare anbud.

Utan att på något sätt vilja underkänna de av domänstyrelsen framlagda synpunkterna rörande priset, ville egnahemsstyrelsen uttala, att, om jorden skulle utstyckas av statens organ, detta komme att kräva icke obetydliga omkostnader. Om köpare kunde erhållas men dessa icke förmå att på ett lyckligt sätt genomföra sina egnahemsföretag, bleve det slutliga resultatet ur allmän synpunkt sett mindre tillfredsställande. Det saknades icke erfarenhet om, att jordköpare, då de sedermera råkade i trångmål, sökte att få köpekillingen reducerad eller att lägenheterna vandrade ur hand i hand utan att skänka varken innehavarna eller staten den tillfredsställelse en väl ledd egnahemsbildning gäve.

Enligt vad egnahemsstyrelsen erlarit genom de av sina ledamöter, som tillhörde kronojordstyckningssakkunniga, vore byggnaderna å Härderup nr 11, vilka byggnader skulle bibehållas vid eventuell utarrendering, i stort behov av modernisering och kunde ej anses vara tillräckliga för en areal överstigande 50 hektar åker. Byggnadsbeståndets iordningställande och eventuella utökning torde kräva icke obetydliga kostnader för statsverket.

På grund av vad sålunda anförts finge egnahemsstyrelsen tillstyrka länsstyrelsens förslag, att Malmöhus läns egnahemsförening måtte erhålla hembud å egendomen för den av föreningen erbjudna köpeskillingen 121,300 kronor. Därest föreningen på grund av rådande konjunkturer icke ansåge sig kunna kvarstå vid sitt anbud, tillstyrktes domänstyrelsens förslag, att de bebyggda sex lägenheterna försåldes och att de återstående sex lägenheterna, i den mån de ej funne lämpliga köpare, tillades huvudgården och utarrenderades under ytterligare en kortare arrendeperiod.

Med skrivelse den 26 februari 1931 har sedermera statens egnahemsstyrelse överlämnat ett till styrelsen ingivet utdrag av protokoll vid sammanträde den 24 i nämnda månad med styrelsen för Malmöhus läns egnahemsförening, varav inhämtas, att sist nämnda styrelse med hänsyn till nu rådande tryckta konjunkturer icke längre reflekterade på inköp av egendomen.

Mot ett bibehållande av egendomen i kronans ägo talar dels att egendomen ur förräntningssynpunkt icke lämnar nöjaktig avkastning, dels ock att genom densammas försäljning till styckning egnahemsbild-

Departements-
chefen.

ningen i trakten skulle främjas. Med hänsyn till vad egnahemsstyrelsen anfört synes det hava ur olika synpunkter varit till fördel, om egendomen i och för styckning försålts till Malmöhus läns egnahemsförening u. p. a. Då detta alternativ till egendomens disposition numera är ur räkningen, synes mig egendomen böra disponeras i anslutning till det vid 1929—1930 års uppskattningsförrättning uppgjorda, av domänstyrelsen förordade förslaget. Detsamma innebär, att de med II—XIII betecknade lotterna skulle fränskiljas egendomen för försäljning såsom jordbrukslägenheter enligt bestämmelserna i 1929 års förordning om försäljning av kronoegendom, varemot lotten I (huvudgården) skulle ånyo utarrenderas samt lotten XIV förvaltas gemensamt med den närbelägna kronoparken Puus. Lika med uppskattningsnämnden och övriga som yttrat sig i ärendet finner jag ej anledning föreligga att ifrågasätta tillämpning av återköpsrättsinstitutet. Då för hembuds rätt till viss försäljningslott erfordras riksdagens medgivande, torde lämpligen ärendet i dess helhet böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Härderup nr 9 och 1 mantal Härderup nr 11 i Frenninge socken av Malmöhus län må i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordat förslag försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. ovan under II—XIII upptagna tolv lotter,

lotterna II, III, VII, VIII, IX och X var för sig såsom jordbrukslägenheter med hembuds rätt enligt 9 § andra stycket i förenämnda förordning för Anders Widén till lotten II, Axel Johansson till lotten III, Alfred Persson och Ester Persson till lotten VII, Anders Persson till lotten VIII, Anton Nilsson till lotten IX och Elof Nilsson till lotten X, samt

lotterna IV, V, VI, XI, XII och XIII var för sig såsom jordbrukslägenheter enligt 13 § i förordningen med iakttagande därvid att, därest anbud icke avgives å någon av lotterna IV eller V, dessa må utbjudas som en lott, och att, därest anbud icke avgives å någon av lotterna XII eller XIII, dessa må utbjudas som en lott;

skolande vid samtliga försäljningar gälla, att lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, samt att lotterna överlätas i befintligt skick.

3:o.

Kronoegendomen 1 mantal Sallerup nr 1, 6 och 7, enligt kammarkollegiets beslut den 5 juli 1916 betecknad med nr 9, i Östra Sallerups socken av Malmöhus län har utarrenderats till den 14 mars 1931 mot ett årligt arrende av 1,745 kronor.

Sallerup nr 9
i Malmöhus
län.

Under 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyeckningssakkunniga och har egendomen under 1928 och 1929 varit föremål för uppskattningsförrättning.

Av de inkomna handlingarna, däribland en karta, upprättad år 1888 av Thure Röing samt undersökt och kopierad år 1927 av distriktslantmätaren C. Edelberg jämte tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 3 mil från staden Eslöv och 1 mil från Hörby köping och järnvägsstation, har en areal av 129.0845 hektar, varav 71.7955 hektar tomt och åker, 55.5140 hektar äng och odlingsmark samt 1.7750 hektar impediment.

Åkern består av grus- och svartmylla, huvudsakligen vilande på grusalv, på enstaka ställen något lerblandad. Jorden är på sina ställen starkt bemängd med sten, delvis täckdikad men ej tillfyllest.

Byggnaderna äro i allt väsentligt goda och fullt tillräckliga för egendomen. Stallbyggnaden och logen äro större än som erfordras för egendomens nuvarande areal.

Egendomen är taxeringsvärderad till 64,200 kronor, därav 2,800 kronor för skogen.

Kronojordstyeckningssakkunniga hava ansett, att någon anledning att i kronans ägo bibehålla egendomen med dess svaga jord icke föreläge. Från egendomen hade tidigare försålts en del mindre jordbruk, vilka för närvarande icke kunde anses fullt bärkraftiga. Innehavarna av dessa lägenheter borde i första hand beredas tillfälle att i erforderlig utsträckning förvärva ytterligare jord av egendomen. Därefter återstående delar kunde enligt de sakkunniga lämpligen försäljas i två lotter, huvudgården och en obebyggd lott om cirka 15 hektar åker.

Uppskattningsnämnden har vid sammanträde den 28 augusti 1928 icke heller funnit tillräckliga anledningar föreligga att i statens ägo behålla egendomen.

I anslutning till av nämnden väckt förslag har distriktslantmätaren Edelberg i ett den 15 maj 1929 avgivet yttrande, i huvudsak i samråd med domänintendenten, utarbetat en preliminär styeckningsplan. I yttrandet har framhållits, att, såsom av den av Edelberg upprättade kartan framginge, åkern vore tämligen spridd och till stor del belägen på ett avstånd från fastighetens byggnader, vilket i hög grad försvårade en rationell skötsel av egendomen. De längst bort belägna åkrarna borde därför lämpligen avstyckas. Då till fastigheten hörde ej mindre än 55 hektar äng och betesmark, borde i samma mån som åkerarealen minskades även en del annan mark utan olägenhet kunna avskiljas. Edelberg ville därför föreslå en plan, enligt vilken de å kartan med litt. a, b, c, d och e utmärkta områdena borde försäljas för en önskvärd utvidgning av angränsande, tidigare från egendomen avsondrade mindre jordbrukslägenheter, och

borde den bebyggda lotten litt. f såsom bostadslägenhet försäljas till ägaren av byggnaderna därå.

I fråga om den sålunda uppgjorda planen har *uppskattningsnämnden* vid sammanträde *den 7 oktober 1929* anslutit sig till förslaget att försälja lotterna litt. a, b, c och f enligt planen men har ansett, att någon upplåtelse av lotterna litt. d och e på sätt ifrågasatts icke borde komma till stånd. Till lotten litt. d, vilken vore avsedd att utöka den intill belägna tidigare från egendomen försälda jordbrukslägenheten Sallerup 9^s, skulle nämligen komma att höra en del av det allra bästa åkerskiftet. Detta vore betänkligt i och för sig, enär en ytterligare minskning av huvudgårdens areal gjorde det än omöjligare med gårdens orimligt stora byggnader. Men än mera avgörande vore, att täckdikningssystemet från hela det åkerskifte, som bildades av ägofigurerna nr 55 och 57 och numera ej vore avdelat genom stengärdesgård, som kartan utvisade, ledde samman genom rensningsbrunn i skiftets nordvästra hörn. Den för lotten litt. e upptagna marken, vilken utgjordes av 7 hektar äng och enligt planen avsåges att försäljas till ägaren av Sallerup 9^a, nu innehållande 8 hektar åker och 10.5 hektar äng och betesmark, vore den bästa odlingsmarken och borde helst tillhöra den starkt beskurna huvudgården för att underlätta möjligheten för denna att utöka sin areal. I stället hade nämnden erbjudit innehavaren av Sallerup 9^a att få köpa ägofiguren nr 47 å kartan, nära 4 hektar beteshage, men detta erbjudande hade avböjts.

Betänkligheter kunde enligt nämndens mening även resas mot att särskilt försälja lotten litt. f eller ägofiguren å kartan nr 48, enär denna låge mitt inuti huvudgårdens ägor. De föreliggande omständigheterna, att nyttjanderättshavaren ägde husen och att tomten på två sidor begränsades av gemensamma vägar, syntes emellertid tillräckligt motivera området försäljning. Någon utökning av arealen kunde måhända ifrågasättas, men de svaga och illa underhållna byggnaderna syntes nämnden tala mot en sådan anordning.

Enligt nämndens förslag borde egendomen alltså försäljas i fem lotter, litt. a, b, c och f samt egendomen i övrigt. Av lotterna vore lott. a, b och c obebyggda. Dessa lotter vore jämte lotten litt. f å kartan skilda från varandra och från egendomen i övrigt medelst röda linjer och beskrivna i distriktslantmätaren Edelbergs yttrande av den 15 maj 1929. Arealerna vore upptagna i avrundade tal och hade lotterna saluvärdets sålunda:

Litt. a

areal 31 hektar, därav 18 hektar åker samt 13 hektar äng och betesmark; saluvärde 18,125 kronor, därav 3,175 kronor för växande skog; arrendevärde 640 kronor.

Lotten borde försäljas till Nils Andersson Rosenberg för att sammanläggas med den honom förut tillhöriga fastigheten Sallerup 9^s, som där-efter komme att innehålla 22 hektar åker samt 15 hektar äng och betesmark. Andersson Rosenberg hade förklarat sig villig inköpa lotten för saluvärdet.

Det kunde ifrågasättas, huruvida icke lotten efter sammanläggningen bleve väl stor. Då borde emellertid erinras, att fastigheten Sallerup 9^s, vilken utgjordes av en vattenkvarnslägenhet och under lång tid innehafts av förre kronoarrendatorn N. Rosenbergs syster och svåger, vore obetydlig och i första rummet behövde utvidgas å ömse sidor om kvarn-

dammen, alltså söder och norr om denna, att denna fastighet vore bebyggd med mycket goda byggnader, som delvis vore tillräckliga för utvidgningen och att åkerskiftet, ägoliuren nr 8 å kartan, ej lämpligen kunde fördelas så att naturliga gränser erhöles. Rimligt syntes också vara, att denna jämförelsevis stora lott tillades någon del av skogsmarken.

Litt. b

areal 6.25 hektar åker; saluvärde 4,700 kronor; arrendevärde 180 kronor.

Lotten borde försäljas till Jöns Hansson för att sammanläggas med den honom förut tillhöriga fastigheten Sallerup 9⁷, som därefter komma att innehålla ungefär 12 hektar, därav 11.75 hektar åker. Jöns Hansson hade avböjt köp, oaktat han tidigare muntligen förklarat sig villig därtill. Efter förnyad förfrågan hade han erbjudit sig köpa för ett pris av 3,750 kronor. Vid sådant förhållande har domänintendenten föreslagit, att lotten måtte utbudas såsom självständig jordbrukslägenhet enligt 13 § i 1929 års förordning mot det uppskattade värdet eller, om ej antagligt anbud avgäves, försäljas till den högstbidjande för att sammanläggas med någon angränsande fastighet. Det kunde enligt domänintendenten också inträffa, att Jöns Hansson ångrade sig och sedermera önskade förvärva det för komplettering av sin fastighet synnerligen väl lämpade området. Saluvärdet ansåges ej för högt.

Litt. c

areal 5 hektar åker; saluvärde 3,750 kronor; arrendevärde 160 kronor.

Lotten borde försäljas till bröderna lantbrukarna Herman Persson och Johannes Persson för att sammanläggas med dem förut tillhöriga fastigheten Sallerup 9⁶, som därefter komme att innehålla 12 hektar åker. Bröderna Persson hade erbjudit sig inlösa lotten för saluvärdet.

Litt. f

areal 0.206 hektar tomt; saluvärde 400 kronor; arrendevärde 18 kronor.

Lotten borde försäljas till ägaren av det å lotten uppförda boningshuset Johan Hansson och bilda en självständig fastighet för bostadsändamål. Johan Hansson hade förklarat sig villig köpa lotten till föreslaget pris.

Egendomen i övrigt (huvudgården)

areal 86.23 hektar, därav 42.102 hektar åker, 42.494 hektar äng och betesmark samt 1.634 hektar impediment; saluvärde 50,800 kronor, därav 4,395 kronor för växande skog; arrendevärde 1,935 kronor.

Egendomen är för tiden 14 mars 1930—14 mars 1931 utarrenderad till Anna, Elise och Ernst Rosenberg. Dessförinnan innehades arrendet av Nils Rosenbergs stärbhusdelägare, vilka förutom av nu nämnda personer jämväl omfattade Carl Rosenberg. Denne hade emellertid i sammanhang med egendomens utarrendering under sistnämnda tid av sagt sig alla anspråk på arrenderätten. Jämväl Elise Rosenberg hade avstått från sina anspråk å arrenderätten. Såsom optionsberättigade arrendatorer återstode allenast Anna och Ernst Rosenberg. Huvudgården borde vid sådant förhållande försäljas till sistnämnda två personer, vilka godtagit saluvärdet.

Vid försäljningarna hava några särskilda villkor beträffande lotternas användning icke ansetts böra ifrågasättas. Ej heller har återköpsrätt ansetts böra stadgas. Egendomen läge nämligen avsides och kunde ej tänkas under överskådlig tid framåt använd för annat än jordbruksändamål. De föreslagna värdena avsåge försäljning utan dylika förbe-

håll. Skulle förbehåll i något sådant avseende bestämmas, ansåges de föreslagna värdena böra minskas med femton procent.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot förslaget, sådant det av uppskattningsnämnden förordats. Emellertid hade frågan, sedan innehavaren av fastigheten Sallerup 9⁷ förklarar sig ej villig inköpa lotten litt. b, kommit i något annat läge. Motivet till försäljningen av lotten litt. b vore, att fastigheten 9⁷ vid försäljningen gjorts väl liten och därför behövde utvidgning. Försålde lotten litt. b som självständig jordbrukslägenhet, skapades en ny för liten lägenhet. För att undvika detta kunde ifrågasättas, om ej en jämkning i gränserna mellan lotterna litt. b och a borde göras, så att lotten litt. b bleve större, detta så mycket hellre som uppskattningsnämnden själv antytt, att lotten litt. a vore väl stor. I fråga om värderingen av skogen kunde *överjägmästaren* ej uttala sig, då uppgifter om trädens dimensioner och beskaffenhet saknades. De genomsnitts à-pris, som använts, förefölle ej höga, snarare tvärtom.

Överlantmätaren har anfört, att, såvitt karta och handlingar utvisade, hinder mot den föreslagna styckningen ej syntes möta på grund av jorddelningslagens bestämmelser.

Länsstyrelsen har för sin del icke haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Med anledning av vad *överjägmästaren* anfört beträffande lotten litt. b har *domänintendenten* beretts tillfälle yttra sig i ärendet, och har *domänintendenten* därvid framhållit följande. Lotten i fråga hade först avsetts att försäljas till ägaren av Sallerup 9⁷ Jöns Hansson. Vid förretningen på platsen hade denne också varit intresserad för saken och hade ej haft något att invända mot det föreslagna priset. Först när förslaget i övrigt var färdigt, försökte Hansson bjuda ett lägre belopp. Att nu på sätt *överjägmästaren* ifrågasatt göra om förslaget för att få en ny jordbrukslott syntes onödigt, så mycket hellre som *överlantmätaren*, trots *överjägmästarens* yttrande, icke haft något att erinra mot planen. *Domänintendenten* hade redan tidigare uttryckt förmodan, att Jöns Hansson, när det gällde, nog besinnade sig. Alternativt föresloges visserligen lägenhetens försäljning som självständig jordbrukslägenhet, men eljest ifrågasattes sammanläggning med annan jord. Det funnes i så fall tre grannar, som enligt *domänintendenten* kunde förväntas vara hågade för inköp, framför allt bröderna Herman och Johannes Persson.

Med utlåtande den 27 februari 1931 har *domänstyrelsen*, med överlämnande av handlingarna och förberörda karta, underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. *Domänstyrelsen* förordar för sin del en disposition av egendomen på sätt uppskattningsnämnden föreslagit samt anför vidare:

Vad anginge förslaget att till huvudgården bibehålla de till en början till försäljning för sammanläggning med angränsande fastigheter ifrågasatta lotterna litt. d och e, torde en sådan anordning enligt styrelsens mening stå i god överensstämmelse med de för styckning av egendom ledande principer, åt vilka givits uttryck vid 1929 års riksdag (prop. 138). Anledning torde nämligen icke föreligga att här driva styckningen så långt, att den ekonomiska driften av huvudgården med dess stora hus äventyrades. Beträffande lotten litt. b finge styrelsen föreslå,

att denna försäldes med hembuds rätt för Jöns Hansson. Skulle Hansson därvid alltjämt vidhålla sin förklaring, att han ej önskade köpa, torde domänstyrelsen jämlikt 12 § i 1929 års förordning om försäljning av kronoegendom kunna förordna om lottens utbudande till salu på annat sätt.

Beträffande huvudgårdslotten ville styrelsen upplysa, att J. Rosenberg tillträdde arrenderätten till egendomen 1890 och att efter dennes död arrenderätten år 1910 övertagits av sonen Nils Rosenberg, som avlidit år 1916. Styrelsen ville vid angivna förhållande förordna hembuds rätt för Anna Rosenberg och Ernst Rosenberg.

De föreslagna saluvärdena vore enligt styrelsens mening fullt godtagbara.

För försäljningen av egendomens huvudgård torde riksdagens medverkan vara erforderlig. Vidare syntes den fastighet, som skulle uppkomma genom sammanläggning av lotten litt. a och fastigheten Sallerup 9^a, vara av sådan storlek, att hembuds rätt icke utan vidare kunde med stöd av 11 § i 1929 års förordning tillerkännas Nils Andersson Rosenberg till lotten litt. a. Sådan rätt borde utverkas för honom. Det torde då vara lämpligt, att ärendet i sin helhet underställdes riksdagens prövning.

I avvaktan på slutligt besked i ärendet hade domänstyrelsen ombesörjt egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1932.

Jag biträder uppskattningsnämndens, av domänstyrelsen förordade förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Sallerup nr 9 i Östra Sallerups socken av Malmöhus län må försäljas i ovanberörda fem med litt. a, b, c och f samt egendomen i övrigt (huvudgården) betecknade lotter enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med av uppskattningsnämnden föreslagna saluvärden:

lotten litt. a med hembuds rätt enligt 11 § i samma förordning för Nils Andersson Rosenberg för sammanläggning med honom tillhöriga fastigheten Sallerup 9^a,

lotten litt. b med hembuds rätt enligt sagda 11 § för Jöns Hansson för sammanläggning med honom tillhöriga fastigheten Sallerup 9^a,

lotten litt. c med hembuds rätt enligt sagda 11 § för Herman Persson och Johannes Persson för sammanläggning med dem tillhöriga fastigheten Sallerup 9^a,

lotten litt. f med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för Johan Hansson, samt

huvudgårdslotten med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i förordningen för Anna Rosenberg och Ernst Rosenberg,

med iakttagande i övrigt, att lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, att endast kronoegendomen tillhöriga, å lotterna befintliga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att lotterna överlätas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, samt att köpare av huvudgårdslotten berättigas bekomma det foder, som egendomens arrendator har att vid avträdet utan ersättning lämna.

4:o.

Kedum nr 3
i Skaraborgs
län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Kedum nr 3 Stommen i Södra Kedums socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1931 mot ett årligt arrende av 910 kronor. Domänstyrelsen har gått i författning om egendomens skötsel under ett år från nämnda dag.

Egendomen har under år 1928 besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga samt under år 1929 varit föremål för uppskattningsförrättning. Av protokollet över nämnda förrättning jämte tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Gunnar Linde år 1927 över egendomen upprättad karta med beskrivning, samt av de sakkunnigas utlåtande inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 9 kilometer från Vara köping och intill Arentorps station, har en areal av 74.8508 hektar, varav 35.7408 hektar åker och 39.1100 hektar annan jord. I denna areal äro icke inräknade de jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 augusti 1926 och den 18 juni 1927 försålda områdena.

Kronans hus äro i allmänhet i gott skick och för egendomens behov tillräckliga.

Trollhätte kraftverk och Arentorps elektriska distributionsförening hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Egendomen har andel i mindre byallmänningar, som lämna cirka 6 kronors årlig utdelning.

Kedums församling har kyrkstallar och Sven Ehn har del av boningshus å egendomens mark.

Kronojordstyckningssakkunniga hava anfört följande. I anledning av inkomna ansökningar om förvärv av tomtjord vid egendomen torde ett lämpligt område nu böra avsättas för uppdelning i tomter. I framtiden torde andra delar av egendomen kunna påräknas få tomtvärde. Vid gården funnes stora, värdefulla grusfyndigheter. Med hänsyn härtill och då några utgifter för nybyggnader eller dylikt ej förestode, borde egendomen lämpligen bibehållas och ånyo utarrenderas.

Uppskattningsnämnden har i anledning av inkomna ansökningar om förvärv av områden från egendomen uppgjort förslag till försäljning av sju med litt. a—g å kartan betecknade områden, nämligen

lotten litt. a, ägofigur nr 73, med en areal av 0.0823 hektar. Saluvärde 330 kronor. Tomtavärd 15 kronor. Området borde hembjudas handlanden

Aron Gerhard Hasselgren, vilken önskade förvärva området för utökning av intilliggande honom tillhörig tomt Gustavsberg nr 1 om 0.032 hektar, i jordregistret betecknat Kedum Storegården 6²⁰;

lotten *litt. b*, ägofigur nr 77, av nr 78 och av nr 79, med en areal av 0.3026 hektar. Saluvärde 1,210 kronor. Tomtagäld 60 kronor. Området borde hembjudas mejeristen Sven Ehn, som ägde hus å ägofiguren nr 77 och lägenheten Mansåsen därintill samt önskade förvärva området för att därefter genom ägoutbyte mellan området och Mansåsen, som tillhörde kommunen, erhålla sina hus å fri grund;

lotten *litt. c*, delar av ägofigurerna nr 78 och 79, med en areal av 0.1024 hektar. Saluvärde 410 kronor. Tomtagäld 20 kronor. Området borde försäljas till Frithiof Carlson, som önskade inköpa området för att använda det till byggnadstomt. Lotten borde tillerkännas rätt begagna utfartsvägen norr om området till allmänna landsvägen västerut;

lotten *litt. d*, ägofigur av nr 87 samt nr 90 och av nr 94, med en areal av 0.875 hektar, varav 0.669 hektar åker och 0.206 hektar annan mark. Saluvärde 450 kronor. Arrendevärde 20 kronor. Området borde hembjudas lantbrukaren Alex Olsson, vilken önskade förvärva området som tillägg till sin egendom $\frac{1}{16}$ mantal Korsmaden 1³ om 7.95 hektar. Lotten borde erhålla rätt begagna väg över huvudfastigheten till allmänna landsvägen;

lotten *litt. e*, ägofigur nr 75, med en areal av 0.168 hektar. Saluvärde 670 kronor. Tomtagäld 35 kronor. Området borde hembjudas Södra Kedums kommun, som önskade köpa tomtplats för kyrkstall;

lotten *litt. f*, av ägofigur nr 100, med en areal av 0.12 hektar. Saluvärde 480 kronor. Tomtagäld 25 kronor. Området borde försäljas till lantbrukaren J. A. Persson, som ägde $\frac{3}{32}$ mantal Kedum Skattegården 1⁷ och önskade inköpa tomten;

lotten *litt. g*, av ägofigur nr 107, med en areal av 0.1 hektar. Saluvärde 800 kronor. Tomtagäld 80 öre per utbrukad kvadratmeter. Området borde försäljas till cementfabrikören Thor Kindström, som anhållit att få inköpa sand från egendomen, antingen viss areal eller eventuellt per kvadrat- eller kubikmeter.

Lotterna hade värderas i fullgott stånd. Saluvärdena vore beräknade utan förbehåll om särskilda villkor och om återköpsrätt. Skulle sådant förbehåll göras, vilket nämnden ansett sig ej kunna tillstyrka, borde saluvärdena fastställas till för *litt. a* 264 kronor, för *litt. b* 968 kronor, för *litt. c* 328 kronor, för *litt. d* 360 kronor, för *litt. e* 530 kronor, för *litt. f* 384 kronor och för *litt. g* 640 kronor. Upplåtelse under åbo- eller tomträtt har nämnden ansett ej böra ifrågakomma. Köpeskillingarna hava ansetts böra i samtliga fall erläggas kontant vid tillträdet.

Länsstyrelsen och överjägmästaren hava ej haft något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag.

Sedermera har domänintendenten med tillstyrkan överlämnat en ansöknings från förenämnde *Frithiof Carlsson*, däri denne anhållit, att lotten *litt. c* måtte utökas från 1,024 kvadratmeter till 1,500 kvadratmeter. Enligt domänintendenten borde för den utökade arealen betalas samma pris per kvadratmeter, som ovan föreslagits för lotten i fråga. Detta innebär, att saluvärdet skulle höjas till 600 kronor.

Överlantmätaren har anfört följande: Ur jorddelningslagens synpunkter syntes hinder icke föreligga för avstyckning av lotterna *litt. b*, *e*, *f* och *g*. Då lotten *litt. a* finge anses vara i minsta laget för att bilda särskild fastighet för bostadsändamål, ville överlantmätaren tillstyrka dess försälj-

ning, under villkor att densamma avstyckades för sammanläggning med ovanberörda fastigheten Kedum Storegården 6²⁰.

Angående lotten litt. c funnes enligt överlantmätarens mening ej något att erinra mot försäljning av denna, utökad på sätt ovan ifrågasatts. Dock kunde frågan om ordnande av utfartsväg för detta område ej lösas på sätt lantmätaren föreslagit utan vore enda möjligheten härvid, att väg uttoges över ägofigur nr 79 söder ut till vägfiguren nr 76 samt därefter utefter denna fram till landsvägen. Med anledning av ett av uppskattningsnämnden väckt förslag att avsätta ett område om 4 hektar till framtida tomtförsäljning ville överlantmätaren framhålla, att, därest avsikten vore att sådan försäljning skulle komma att äga rum å återstående delen av det område, som betecknats med ägofiguerna nr 77—80, förslaget realiserande syntes honom med nödvändighet påfordra upprättande redan nu av en preliminär plan, särskilt med hänsyn dels till angelägenheten av att få erforderliga trafikleder utlagda på mest lämpliga sätt och dels till den förefintliga bestämmelsen, att byggnad måste hava visst avstånd från kyrkogården. I avbidan på upprättande av dylik preliminär plan syntes det lämpligt att låta anstå med definitiva bestämmandet av gränserna för området litt. c. Såsom ytterligare skäl därför ville överlantmätaren framhålla, att det beträffande Arentorps stationssamhälle, intill vilket områdena a—c samt e—f vore belägna, för närvarande stode och vägde, om sådan plan för jorddelningen borde upprättas, varom förmålades i 19 kap. 1 § andra och tredje styckena jorddelningslagen.

I fråga om lotten litt. d torde det, då en sammanläggning med den Alex Olsson tillhöriga fastigheten Korsmeden 1³ icke kunde av formella skäl äga rum, vara försvarligt att efterätta de stränga fordringar, som i jorddelningslagen uppställdes såsom villkor för avstyckning till särskild fastighet.

Av *domänintendenten* hava därefter överlämnats ansökningar

av *Alfred Bergqvist*, Arentorp, om förvärv av cirka 1,200 kvadratmeter av ägofigur nr 79, vilken ansökning av domänintendenten tillstyrkts, därvid föreslagits ett pris av 40 öre per kvadratmeter, och

av förenämnde cementfabrikören *Thor Kindström*, att grustaget lotten litt. g måtte utökas att omfatta 6,000 kvadratmeter och att han därutöver måtte få inköpa ytterligare 6,000 kvadratmeter till byggnads- och upplagsplats; upplåtelsen förordas av domänintendenten, som värderat området, efter 80 öre per kvadratmeter grustag och 40 öre per kvadratmeter tomtmark, till sammanlagt 7,200 kronor.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot, att de områden av egendomen, beträffande vilka framställningar om förvärvande gjorts, försåldes på av domänintendenten föreslagna villkor, därvid dock de av överlantmätaren framhållna synpunkterna borde vinna beaktande.

På given anledning har sedermera *vederbörande jägmästare* beretts tillfälle att yttra sig angående värdet av det område, som avsåges att försäljas till förenämnde Kindström; och har jägmästaren efter besiktning å platsen i ett till domänstyrelsen avgivet yttrande anført, att det vore honom omöjligt att utan föregående mera ingående undersökning avgöra gruslagrets mäktighet. En inom området av Kindström redan öppnad grop på fem meters djup hade emellertid icke nått gruslagrets botten. Gruset vore av ypperlig beskaffenhet, även om här och var, synnerligast närmast ytan, mindre partier av mera storstenigt grus förekomme. Or-

tens gängse pris å grus vore 1 krona—1 krona 50 öre per kubikmeter. För revirets räkning torde grustakten icke komma att anlitas.

Med skrivelse den 12 mars 1931 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Försäljningarna av lotterna litt. a, b, d, e och f, mot vilka några vägande invändningar ej framförts, finge styrelsen tillstyrka. Med anledning av vad överlantmätaren anfört, att det för närvarande stode och vägde, om sådan plan för jorddelningen borde upprättas, varom förmäldes i 19 kap. 1 § andra och tredje styckena jorddelningslagen, torde det vara lämpligt, att åtminstone de lotter, vilka angränsade stationssamhället, icke försälldes, förrän avstyckningen av desamma genomförts och vederbörligen fastställts. Däremot borde någon försäljning av tomter inom ägofiguren nr 80 och de efter frånskiljande av lotten litt. b kvarvarande delarna av ägofiguren nr 78 och 79 ej komma till stånd, förrän tomtindelning uppgjorts och av länsstyrelsen fastställts. Beslut torde därför böra meddelas att, sedan sådan tomtindelning fastställts, respektive tomter skulle var för sig upplåtas såsom bostadslägenheter enligt 13 § i 1929 års förordning om försäljning av kronoegendom, med saluvärden som domänstyrelsen med ledning av nämndens värderingsförslag hade att fastställa.

I fråga om det till försäljning till Kindström avsedda området lämnade den verkställda utredningen icke tillräckligt material för bedömning av värdet av den förefintliga grusmängden. I sakens nuvarande läge ville domänstyrelsen ifrågasätta, huruvida icke förordnande kunde meddelas, att inom den med ägofiguren nr 107 utmärkta marken finge efter domänstyrelsens bestämmande till Kindström försälas ett område om cirka 1.2 hektar med saluvärde, som domänstyrelsen ägde fastställa. Styrelsen finge härutinnan vidare upplysa, att, enligt uppgift av domänintendenten under hand, Kindström, som nu dreve industriell rörelse i Vara, hade för avsikt att förflytta sin verksamhet till egendomen, vilket med hänsyn till egendomens grusfyndigheter och för framtida tomtupplåtelser vore till fördel för kronan.

Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 1 oktober 1914 hade vattenfallsstyrelsen medgivits framdraga elektriska ledningar över egendomen under vissa villkor.

Då för försäljningsförslagets genomförande i åtskilliga delar erfordrades riksdagens medverkan, torde hela förslaget lämpligen böra underställas riksdagen.

Det av domänstyrelsen sålunda framlagda försäljningsförslaget finner jag mig kunna biträda. Lika med styrelsen anser jag förslaget i dess helhet böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Kedum nr 3 Stommen i Södra Kedums socken av Skaraborgs län må med tillträdesrätt den 14 mars 1932 försälas

dels lotterna litt. a, b, d och f, sedan lotternas avstyckning i vederbörlig ordning genomförts och fastställts, var för sig med ovan angivna arealer och saluvärden, lotten litt. a till Aron Gerhard Hasselgren för

*Departements-
chefen.*

sammanläggning med honom tillhöriga fastigheten Kedum Storegården 6°, lotten litt. b till Sven Ehn, lotten litt. d till Alex Olsson och lotten litt. f till J. A. Persson; skolande vid försäljningarna i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i 21—32 §§ i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och 21—26 §§ i kungörelsen samma dag med tillämpningsföreskrifter till nämnda förordning,

dels, sedan tomtindelning inom det å kartan med ägofigurerna nr 78—80 utmärkta området med undantag av lotten litt. b uppgjorts och av länsstyrelsen godkänts, vid tomtindelningen nybildade tomter, envar tomt såsom bostadslägenhet enligt 13 § i nämnda förordning med saluvärde, som domänstyrelsen med ledning av uppskattningsnämndens värderingsförslag har att fastställa,

dels lotten litt. e, sedan lottens avstyckning i vederbörlig ordning genomförts och fastställts, till Södra Kedums församling mot en köpeskillning av 670 kronor, under villkor att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att å lotten utfärda köpebrev, och att köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och lottens avskiljande samt övriga med köpet förenade kostnader,

dels ock inom den med ägofiguren nr 107 utmärkta marken efter domänstyrelsens bestämmande ett till grustäkt och byggnadsplats lämpligt område om cirka 1.2 hektar till fabrikören Thor Kindström mot en köpeskillning, som domänstyrelsen har att bestämma, att vid tillträdet kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att å lotten utfärda köpebrev, under villkor i övrigt att köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och lottens avskiljande samt övriga med köpet förenade kostnader;

skolande i övrigt gälla, beträffande lotten litt. d, att lotten tillförsäkras rätt att begagna väg över huvudfastigheten till allmänna landsvägen samt beträffande samtliga lotter att desamma överlätas i befintligt skick och att köpare äro skyldiga respektera vattenfallsstyrelsen och Arentorps elektriska distributionsförening medgiven rätt att hava elektriska ledningar framdragna över lotterna.

5:o.

I framställning den 21 februari 1923 anhöll dåvarande korpralen L. P. Berglind och hans hustru Lovisa Berglind, Österfärnebo, om tillstånd att inköpa den å Grönsinka kronopark i Österfärnebo socken av Gävleborgs län belägna mark, som de enligt lönekontrakt av den 29 september 1877 och den 28 juli 1883 innehade såsom soldattorp. Vederbörande jägmästare anförde i infordrat yttrande, att, enär ägorna till ifrågavarande torp låge i fem särskilda skiften å kronoparken, det måste anses olämpligt att avyttra skiftena, samt föreslog, att själva soldattorpets tomtplats jämte lämpligt jordområde i dess omedelbara närhet i stället borde upplåtas till sökandena. Genom beslut den 15 februari 1924 fann Kungl. Maj:t icke skäl bifalla Berglinds och hans hustrus framställning.

*Grönsinka
kronopark
i Gävleborgs
län.*

I en till domänstyrelsen inlämnad, till Kungl. Maj:t ställd ansökning av den 23 januari 1926 hava sökandena hemställt om tillstånd att av kronoparken Grönsinka inköpa ett område i enlighet med berörda, av vederbörande jägmästare avgivna förslag.

Med anledning härav har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning hållits av jägmästaren i Grönsinka revir.

I skrivelse den 13 februari 1931 har domänstyrelsen med överlämnande av sistnämnda ansökning jämte vid förrättningen fört protokoll ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar, varibland en över saluområdet upprättad, såsom bilaga 3 betecknad karts-kiss, underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Ifrågavarande soldattorp är beläget inom kronan tillhöriga fastigheter-na Hornberg 1^a och 2^a, vilka innehava gemensam ägovidd.

Avståndet är till Gävle 70 kilometer, Avesta 52 kilometer, Gysinge järnvägsstation 12 kilometer och Österfärnebo kyrka 5 kilometer.

Saluområdet omfattar dels soldattorpets tomtplats samt dels ett område, huvudsakligen åker, som tidigare ingått i arrendelotten Hornberg, men som numera under hand utarrenderats till L. P. Berglind för tiden till den 14 mars 1931 emot en årlig avgift av 35 kronor, ävensom mellanliggande skogsmark.

Arealen utgör omkring 4.85 hektar, varav tomt och åker 2.04 hektar, gärdesbackar 1.36 hektar samt avrösningsjord 1.45 hektar.

Lägenheten är att anse såsom bostadslägenhet. Därå kunna födas endast en ko samt smådjur.

Åkerjorden består av stenbunden lerjord av tillfredsställande hävd. Å lägenheten finnes ett virkesförråd av 135 kubikmeter, huvudsakligen gran-skog i en ålder av 35—55 år.

Över lägenheten är framdragen en för lägenhetens behov avsedd elektrisk belysningsledning.

Å tomtplatsen finnas boningshus, innehållande förstuga, två rum och kök samt vindsrum, ladugård med vidbyggda lador, loge och vedbod samt visthusbod. Byggnaderna, vilkas brandförsäkringsvärde och taxeringsvärde utgöra 3,000 kronor, äro i stort sett av medelgod beskaffenhet och väl underhållna samt för behovet tillräckliga.

Huruvida byggnaderna tillhöra vederbörande rotehållare, — kronan, Korsnäs sågverksaktiebolag och vissa enskilda personer — eller torpets innehavare har icke kunnat utrönas. Enligt i trakten tillämpad praxis rörande byggnader å soldattorp, upplättna på liknande villkor som för här ifrågavarande torp, hava emellertid byggnaderna ansetts tillhöra kontraktstagaren. Korsnäs sågverksaktiebolag och övriga enskilda rotehållare hava skriftligen förklarat sig icke komma att framställa krav på andel i torpets byggnader, därest kronan för sin del avstår från anspråk på andel i samma byggnader.

Saluvärdet har uppskattats till 1,984 kronor. Häre ingår icke värdet av de å soldattorpets tomtplats befintliga byggnaderna.

Vederbörande *jägmästare* har föreslagit, att lägenheten försäljes med hembudsrätt för L. P. Berglind. Sedan Berglind numera erhållit avsked såsom furir, ägde han under sin återstående livstid disponera soldattorpets tomtplats samt torpet tillhörande odlingsjord. Hans hustru Lovisa Berglind vore numera avliden. Jägmästaren har icke funnit anledning föreslå föreskrivande av särskilda villkor angående lägenhetens användning samt återköpsrätt.

Berglind har förklarat sig önska med äganderätt förvärva lägenheten till av jägmästaren föreslaget pris.

Vederbörande *överjägmästare* har tillstyrkt försäljningen.

Överlantmätaren i länet har ansett, att ur jorddelningssynpunkt hinder icke mötte för avstyckning av lägenheten.

Jämväl *domänstyrelsen* har på grund av föreliggande omständigheter ansett, att Berglind borde medgivas rätt att inköpa lägenheten. Berglind torde emellertid icke utan riksdagens hörande kunna tillerkännas hembudsrätt enligt 1929 års författningsbestämmelser, varför ärendet syntes böra underställas riksdagens prövning. Då styrelsen ansåge, att kronan till förmån för soldattorpets innehavare borde avstå från krav å äganderätt till andel i byggnaderna, hade styrelsen emot det lägenheten åsatta saluvärdet icke något annat att erinra, än att detsamma syntes böra avrundas till 2,000 kronor. Enligt styrelsens mening finnes icke anledning att föreskriva särskilda villkor angående lägenhetens användning samt stadga förbehåll om återköpsrätt.

*Departements-
chefen.*

Jag finner ifrågavarande fastighet lämpligen böra försäljas med det saluvärde, 1,984 kronor, som föreslagits vid uppskattningsförrättningen, samt i övrigt på de av domänstyrelsen föreslagna villkor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av fastigheterna Hornberg 1¹ och 2¹ under Grönsinka kronopark i Österfärnebo socken av Gävleborgs län ett område av omkring 4.85 hektar, vilket finnes närmare angivet å en handlingarna i ärendet bifogad, med bilaga 3 betecknad kartskiss, må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

med ett saluvärde av 1,984 kronor och hembuds rätt jämlikt 10 § i sagda förordning för förre furiren L. P. Berglind samt med tillträdes rätt den 14 mars 1932.

6:o.

Kronoegendomen 1 mantal Viken nr 2 i Brunflo socken av Jämtlands län har varit utarrenderad för tiden 14 mars 1922—14 mars 1927 mot ett årligt arrende av 1,300 kronor samt därefter för ett år i sänder mot avgälder av för arrendeåret 1927—1928 400 kronor och för ett vart av arrendeåren 1928—1931 350 kronor. Egendomen är nu utarrenderad till den 14 mars 1932 mot en årlig avgäld av 400 kronor.

Viken nr 2 i
Jämtlands län
m. m.

Å egendomen hava uppskattningsförrättningar hållits dels den 13 augusti 1924 och den 20 juli 1926, dels den 8 juni 1928, dels ock den 29 juli och den 11 december 1930. Av instrumenten över förrättningarna och övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av kommissionslantmätaren Aug. Sandler år 1911 över inägora till och rågångarna omkring egendomen upprättad karta samt tre av distriktslantmätaren Carl Öijmark upprättade kartor, en av år 1926 omfattande alla ägora till egendomen, och två över viss del av egendomen, den ena av år 1928 och den andra av år 1929, inhämtas bland annat följande:

Egendomen, som är belägen omedelbart intill Brunflo järnvägsstation och Brunfloviken av Storsjön, har en areal av 259.755 hektar, varav 20.226 hektar tomt och åker, 1.193 hektar äng, 1.346 hektar odlingsmark, 234.180 hektar avrösningsjord och 2.810 hektar impediment. I denna areal ingå ej de områden om 8.06 hektar, vilka tagits i anspråk för statens järnvägars räkning till utvidgning av Brunflo järnvägsstation och till inlandsbanan jämte grustag, och ej heller de områden, som jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 12 juni 1908 och den 4 juni 1920 försålts från egendomen.

Egendomens åbyggnader äro dåligt underhållna och delvis otillräckliga.

Inägojorden är fördelad i två på cirka 2 kilometers avstånd från varandra belägna områden, Hemgärdet och torpet Häggdalen. Hemgärdet avgränsas i huvudsak av Storsjön och vägen till Brunflo järnvägsstation i väster, av vägen till Lockne i öster samt av andra personer tillhöriga marker i övrigt. Ett enskild person tillhörigt område avdelar Hemgärdet i två delar, ett större huvudgården i norr och ett mindre lägenheten Elias-torpet i söder. Häggdalen utgöres av ett magert, av sten uppfyllt område med några smärre åkertegar, här och var uppodlade, där möjlighet härför förefunnits. Åkerjorden å Hemgärdet utgöres av kalkrik, av större och mindre stenar ofta starkt besvärad mulljord av god bördighet.

Hackås—Näs elektriska aktiebolag har jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 13 juli 1923 medgivits rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Taxeringsvärdet utgör 22,000 kronor för egendomens inägor och 43,200 kronor för den från arrendet undantagna utmarken.

Vid uppskattningsförrättningen åren 1924 och 1926 framhöll uppskattningsnämnden, att egendomen, med hänsyn till åbyggnadernas och åkerjordens beskaffenhet samt de ogynnsamma klimatiska förhållandena, såsom arrendegård i kronans hand hade så gott som intet värde. Egendomens

egentliga värde berodde på dess förträffliga ekonomiska belägenhet omedelbart intill Brunflo järnvägsstation, knutpunkt för tre järnvägslinjer, på ortens ganska ansevärd betydelse i industriellt avseende ävensom på egendomens lämplighet för styckning till bostadstomter. Med hänsyn härtill föreslog uppskattningsnämnden, att kronoegendomens invid Brunflo station belägna inägoområde, Hemgården, måtte försäljas i för bostadstomter lämpade lotter, samt att egendomen i övrigt måtte ställas under skogsstatens vård och förvaltning. I anslutning härtill hade uppskattningsnämnden i samråd med vederbörande lantmätare uppgjort förslag till Hemgårdens uppdelning i 77 bostadstomter, uppdelade på 17 kvarter och närmare angivna å 1926 års förenämnda karta. Saluvärdet å samtliga lotter skulle enligt förslaget utgöra 58,655 kronor. Därest egendomen skulle ånyo utarrenderas, beräknades arrendevärdet till 705 kronor.

Från förestående förslag till egendomens disposition anmälde *biträdande uppskattningsmännen* avvikande mening. Förutsättningar saknades enligt reservanternas mening för att kronan inom överskådlig framtid skulle kunna erhålla köpare till ett så stort antal tomter som ifrågasatts. Med anledning härav föreslog reservanterna, ehuru saluvärdet å hela tomtområdet vid försäljning i en lott ej torde komma att överstiga 25,000 kronor, att området måtte utbjudas å offentlig auktion. Skulle antagligt anbud härvid ej erhållas, föreläge möjlighet att området i en framtid kunde komma att helt eller delvis vinna användning för statens järnvägars räkning såsom lämplig plats för en tilltänkt verkstadsanläggning.

Jägmästaren tillstyrkte försäljning av inägojorden men uttalade tvekan om möjligheten att inom överskådlig framtid kunna erhålla köpare till det föreslagna antalet tomter. På grund härav förordade jägmästaren inom ramen av den förevarande styckningsplanen sammanläggning av vissa tomter dels för bildande av till mindre jordbruk lämpliga egnahems-lägenheter och dels för utökning av de föreslagna bostadslägenheternas arealer. Såsom tomtområden borde endast den närmast Brunflo järnvägsstation belägna delen av inägojorden disponeras.

Överjägmästaren förordade jämväl inägojordens försäljning och tillstyrkte därvid, att ett mindre antal av de mera välbelägna byggnadstomterna utbjödes till försäljning, samt att den återstående delen av inägojorden med åbyggnader försålades i en lott såsom jordbruksfastighet.

Länsstyrelsen meddelade i skrivelse den 30 maj 1927, att länsstyrelsen, för att vinna kännedom om, huruvida inom orten intresse förefunnas för egendomens disposition i enlighet med uppskattningsnämndens förslag, lämnat ortsbefolkningen tillfälle att yttra sig i frågan vid särskilt utlyst sammanträde. Av det därvid förda protokollet framginge, att olika meningar uttalats rörande dispositionen av inägoområdet vid Brunflo järnvägsstation, men att ingen av de vid sammanträdet närvarande anslutit sig till det uppgjorda förslaget. För egen del hade länsstyrelsen funnit sig icke kunna biträda förslaget, då en så omfattande byggnadsverksamhet som i förslaget förutsatts icke torde vara att förvänta i orten. Någon del av området borde dock användas för bildande av bostadslägenheter.

Järnvägsstyrelsen meddelade, att något behov för statens järnvägar av ytterligare mark av egendomen icke föreläge.

Sedan domänstyrelsen med anledning av de mot det föreliggande förslaget framställda erinringarna förordnat om upprättande av nytt förslag till egendomens disposition, har *ordföranden i nämnden*, domänintendenten i Västmanlands län Bengt B:son Wolffram, i skrivelse den 10 december 1928 framhållit bland annat följande: Vid sammanträde den 8

juni 1928 hade uppskattningsnämnden beslutat att förorda ett förslag till uppdelning av egendomens jordbruk i 22 tomter samt 2 jordbrukslägenheter, litt. C och Y, samtliga lotter närmare angivna å 1928 års karta. För att jordbrukslägenheterna skulle kunna godkännas såsom avstyckningar enligt jorddelningslagen hade vederbörande distriktslantmätare uppställt fordran på att lägenheterna skulle tilldelas vissa utmarksarealer med beräknad årlig avkastning av respektive 52 och 27 kubikmeter. Då det kunde vara tveksamt, huruvida en dylik disposition kunde vara med god ekonomi förenad, hade domänintendenten underställt domänstyrelsen det sålunda uppgjorda förslaget.

Över förslaget inhämtades av domänstyrelsen yttranden av lantmäteristyrelsen, vederbörande överjägmästare och överlantmätare samt länsstyrelsen i länet. *Överjägmästaren* och *länsstyrelsen* hava därvid — under framhållande av att det vore föga antagligt, att de till försäljning föreslagna 22 lotterna komme att finna avsättning samt att, om det uppgjorda förslaget genomfördes, detta skulle menligt inverka på den kvarvarande huvudlotten av gården — förordat inägornas försäljning i 10 bostadstomter och 2 jordbrukslägenheter. Med anledning av vad sålunda andragits anmodade domänstyrelsen domänintendenten att slutföra förslaget till egendomens disposition, och skulle härvid en uppdelning av egendomens jordbruk göras i huvudsaklig anslutning till vad överjägmästaren och länsstyrelsen förordat.

Vid den på grund härav *den 29 juli och den 11 december 1930 hållna förnyade uppskattningsförrättningen* å egendomen har förslag uppgjorts till inägoområdets försäljning i tolv här nedan angivna, å 1929 års karta med litt. A—L betecknade och i ett av distriktslantmätaren Carl Öijmark den 30 januari 1930 upprättat förslag till avstyckning från egendomen närmare beskrivna lotter, med följande saluvärden.

Lott litt.	A r e a l		Värde av åker, äng och imp.		Utmark hektar	Värde av utmark med skog kronor	Värde av kronans åbyggnad kronor	Saluvärde kronor	Arrendebelopp kronor
	hektar	därav åker, äng och imp. hektar	per kvm kronor	kronor					
A.....	0.212	0.212	0.30	640	—	—	—	640	35
B.....	0.759	0.759	0.15	1,140	—	—	—	1,140	60
C.....	31.998	10.998	0,06	6,600	21	9,080	4,750	20,430	460
D.....	0.281	0.281	0.38	1,070	—	—	—	1,070	55
E.....	0.176	0.176	0.40	705	—	—	—	705	40
F.....	0.818	0.313	0.40	1,255	—	—	—	1,255	65
G.....	0.270	0.270	0.40	1,080	—	—	—	1,080	55
H.....	0.124	0.124	0.50	620	—	—	—	620	35
I.....	0.182	0.182	0.50	660	—	—	—	660	35
J.....	0.146	0.146	0.55	805	—	—	—	805	45
K.....	0.148	0.148	0.55	790	—	—	—	790	40
L.....	11.196	3.196	0.04	1,280	8	2,970	170	4,420	150
Summa	45.745	16.745	—	16,645	29	12,050	4,920	33,615	1,075

Uppskattningsnämnden har tillstyrkt lotternas försäljning enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. De olika å-prisen vore satta i förhållande till respektive lotters tillstånd i nu befintligt skick.

Lotten *litt. A* borde försäljas till Brunflo tingslags vägstyrelse, som ägde en därå uppförd garagebyggnad och som under förutsättning av vägstämmans godkännande förklarar sig önska inköpa lotten för det åsatta saluvärdet.

Belägenheten av lotten *litt. C*, huvudgården, omedelbart invid ett samhälle med så fördelaktiga kommunikationsmöjligheter, som här förefunnas, borde kunna förutsätta betydande utsikter för framtida värdeökning. Uppskattningsnämnden har med anledning härav föreslagit, att köpare av denna lott måtte tillförbindas sköta lotten med hänsyn till fortsatt nyttjande såsom jordbruksegendom samt att med försäljningen därav förenades rätt för kronan att återköpa densamma, därvid köpeskillingen borde bestämmas till 66 procent av det allmänna saluvärdet. Nämnden har med hänsyn till det sätt, varpå arrendatorn, Lars Olof Olofsson, vilken brukat egendomen sedan år 1922, hävdad åkerjorden och underhållit byggnaderna, ansett skäl icke föreligga att tillstyrka hembuds rätt för honom vid lottens försäljning. Lotten borde upplätas å auktion.

Beträffande lotten *litt. L*, Eliastorpet, har nämnden föreslagit hembud vid lottens försäljning för nuvarande innehavaren Jöns P. Persson, vilken å torpet ägde en stuga i skröpligt skick och ladugård med mera. Persson hade brukat torpet sedan år 1895. På grund av torpets något fränsides belägenhet anser nämnden, att bestämmelser om särskilda villkor och återköpsrätt ej påfordrades. Skulle sådant förbehåll likväl föreskrivas, borde saluvärdet nedsättas till 2,920 kronor. Persson har förklarat sig villig inköpa torpet för det åsatta saluvärdet, 4,420 kronor. Skulle försäljning till Persson ej komma till stånd, borde lotten försäljas å auktion.

Den till försäljning ej föreslagna delen av egendomen har nämnden ansett böra avsättas till kronopark, med benämningen kronoparken Viken.

Överlantmätaren, vilken av domänintendenten beretts tillfälle yttra sig över nu föreliggande förslag, har förklarat, att förslaget syntes i stort sett fylla de krav, jorddelningslagen föreskreve i fråga om avstyckning. Det syntes dock överlantmätaren önskvärt, att storleken av de föreslagna tomterna *litt. H* och *I* något ökades. Detta kunde ock lätt och utan någon som helst olägenhet för jordbrukslotten ske på det sätt, att vägen *litt. d* flyttades västerut cirka 6 meter. Något nytt förslag torde härför icke behöva upprättas utan kunde denna lilla ändring genomföras vid själva avstyckningsförrättningen. I övrigt hade överlantmätaren intet att erinra mot styckningsförslaget.

Överjägmästaren har framställt vissa anmärkningar beträffande de lotterna *litt. C* och *L* åsatta värdena för skog och skogsmark. Värdet av utmarken med växande skog å lotten *litt. C* borde sänkas till i avrundat tal 8,760 kronor samt för lotten *litt. L* höjas till 3,350 kronor. Härigenom skulle saluvärdena komma att utgöra för lotten *litt. C* 20,110 kronor och för lotten *litt. L* 4,800 kronor.

Beträffande uppskattningsnämndens förslag, att egendomens arrendator ej skulle medgivas hembuds rätt vid försäljning av lotten *litt. C* har överjägmästaren med stöd av inhämtade upplysningar och egen känne-

dom om förhållandena å egendomen anfört följande: Inägojorden vore visserligen i mindre god hävd, men så hade förhållandet varit redan då nuvarande arrendatorn övertog arrendet. I fråga om möjligheterna för denne att under arrendetiden bringa jordbruket i fullgod hävd, som måste medföra betydande kostnader, borde beaktas, att första uppskattningsförrättningen påbörjades redan år 1924, efter vilken tid arrendet successivt förnyats för arrendatorn under den tid, uppskattningsförrättningar pågått. Då arrendatorn i alla dessa år svävat i ovisshet om, huru länge han skulle bibehållas vid gården, kunde man icke rimligen begära, att denne eller vilken annan arrendator som helst skulle nedlägga några större kostnader för jordbrukets upphjälpande. Härtill komme, att ladugården varit i så dåligt skick, att kreaturens välbefinnande äventyrats vintertiden under de senare åren, varför nödtorftig reparation slutligen måst vidtagas, för att det överhuvudtaget skulle bliva möjligt att inhysa djuren i ladugården under de två senaste vintrarna, vilket allt givetvis varit till hinder för kreatursskötseln och kreatursstammens uppbringande till nöjaktig storlek. Den mindre tillfredsställande skötseln av jordbruket från och med år 1924 vore därför enligt överjägmästarens förmenande icke ett bevis för arrendatorns mindre duglighet som jordbrukare utan vore en följd av de ytterst ogynnsamma förhållanden, under vilka denne innehaft gården under de senaste sju åren. På grund härav och då överjägmästaren från trovärdigt håll inhämtat, att arrendatorn vore en i alla avseenden skötsam och välkänd man, har överjägmästaren förordat, att arrendatorn medgäves företrädesrätt vid lika anbud.

Länsstyrelsen har ej haft något att erinra mot det sist uppgjorda styckningsförslaget. Beträffande saluvärdena å de olika lotterna har länsstyrelsen anslutit sig till överjägmästarens anmärkningar mot värdena å lotterna litt. C och L. Angående arrendatorns sätt att sköta egendomen har länsstyrelsen hänvisat till överjägmästarens yttrande om orsakerna till att egendomen ej hävdats väl och föreslagit att, därest Olofsson den 14 mars 1932 fortfarande vore arrendator av egendomen, vid vilken tidpunkt han innehaft arrendet under 10 år, han måtte i första rummet hembjudas egendomen till det åsatta saluvärdet. Rörande slutligen uppskattningsnämndens förslag om återköpsrätt vid försäljning av lotten litt. C har länsstyrelsen framhållit, att förslaget härutinnan vilade på det antagandet, att egendomen på grund av sitt läge invid Brunflo stationssamhälle skulle komma att stiga i värde. Detta vore möjligt men långt ifrån säkert. På grund av sina goda järnvägs- och andra förbindelser samt den till Brunflo förlagda stenindustrien hade samhället gått raskt framåt. Frågan vore dock, om icke samhället redan nått den utveckling, som betingades av omständigheterna. Under sådana förhållanden har länsstyrelsen ansett det kunna ifrågasättas, huruvida försäljningen borde bindas vid ett förbehåll, som särskilt i dessa tider, då jordbruksegendomar voro så föga eftersökta, vore ägnat att ytterligare minska den efterfrågan, som eljest kunde förefinnas. Under alla förhållanden borde ett dylikt förbehåll icke göras vid försäljning av det mera avsides belägna Eliastorpet eller lotten litt. L.

Under hand har domänintendenten i länet meddelat, att han ansåge, att, därest särskilda villkor eller förbehåll om återköpsrätt förbundes med försäljning av bostadstomterna, saluvärdena borde reduceras med 15 procent.

Härjämte har domänintendenten till domänstyrelsen överlämnat en skrift

från ordföranden i Brunflo tingslags vägstyrelse, vari denne, med för-
mälan att vägstämman funnit lotten litt. A vara alltför liten, uttalat en
önskan, att vägstyrelsen måtte få inköpa jämväl lotten litt. B å 1929 års
karta. Domänintendenten har tillstyrkt denna ansökning.

Med skrivelse den 27 februari 1931 har *domänstyrelsen* underställt ären-
det Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Mot det vid sista uppskattningsförrättningen uppgjorda förslaget till
inägornas uppdelning för försäljning i två jordbrukslägenheter och 10
bostadstomter hade styrelsen ej något att erinra, liksom ej heller emot att
egendomen i övrigt ställdes under skogsstatens vård för att förvaltas som
kronopark. Saluvärderna för bostadstomterna hade ej givit styrelsen an-
ledning till erinran. Med anledning av vad överlantmätaren i ärendet
anfört torde gränsen i väster för tomterna litt. H och I böra utflyttas
cirka 6 meter, i följd varav tomternas saluvärden med ledning av de an-
vända å-prisen borde ökas med 100 kronor till respektive 720 och 760 kro-
nor. Lotterna litt. A och B torde lämpligen böra som en lott försälas
till vederbörande väghållningsskyldiga och övriga tomter utbudas till
försäljning enligt 13 § i 1929 års förordning om försäljning av kronoeigen-
dom. Mot de för lotterna litt. C och L föreslagna värdena hade överjäg-
mästaren framställt vissa anmärkningar och finge styrelsen biträda över-
jägmästarens förslag beträffande lotten litt. C, vars saluvärde alltså
borde utgöra 20,110 kronor. Det lotten litt. L av uppskattningsnämnden
äsatta värdet, 4,420 kronor, vilket innehavaren Jöns P. Persson förklarar
sig villig erlægga, funne styrelsen fullt godtagbart; lotten borde hembju-
das bemålde Persson.

Uppskattningsnämnden hade avstyrkt hembud för egendomens arren-
dator, Lars Olof Olofsson, vid försäljning av lotten litt. C med hänsyn till
det sätt, denne handhaft egendomens skötsel. Överjägmästaren och läns-
styrelsen hade tillstyrkt hembuds rätt för Olofsson. Även om Olofsson ej
kunde anses hava hävdad egendomen väl under sin arrendetid, ville sty-
relsen med hänsyn till i förevarande fall föreliggande, av överjägmästa-
ren och länsstyrelsen åberopade omständigheter ej motsätta sig, att han
bereddes hembuds rätt vid försäljningen.

Då enligt vad länsstyrelsen framhållit det ansetts tvivelaktigt, om
egendomen komme att stiga i värde, enär Brunflo samhälle redan förme-
nats hava uppnått den utveckling, som betingats av omständigheterna,
torde lämpligheten av det av uppskattningsnämnden föreslagna förbe-
hållet angående återköps rätt vid försäljningen av lotten litt. C kunna
ifrågasättas. En eventuell värdestegring, om en sådan uppkomme, torde
i anslutning till länsstyrelsens uttalanden kunna förväntas inträda tidi-
gast mot slutet av eller efter utgången av den tidsperiod om tio år, un-
der vilken rätten till återköp kunde utövas. Vid sådant förhållande finge
domänstyrelsen i likhet med länsstyrelsen avstyrka förbehållet i fråga,
vilket i övrigt enligt nämndens förslag skulle medföra en sänkning av
saluvärdet med ej mindre än 34 procent.

Då frågan om försäljning av lotten litt. A + B till de väghållnings-
skyldiga och av lotten litt. C till Olofsson torde påfordra riksdagens med-
verkan, syntes ärendet i dess helhet lämpligen böra underställas riks-
dagens prövning.

Med hänsyn till egendomens läge omedelbart intill järnvägsknutpunkten Brunflo synes det mig vara tveksamt, om egendomen nu bör i föreslagen omfattning säljas. I betraktande av vad myndigheterna anfört anser jag mig dock kunna i huvudsak biträda dispositionsförslaget, sådant detsamma förordats av domänstyrelsen. Emellertid finner jag anledning föreligga för användande av återköpsrättsinstitutet i avseende å lotten litt. C (huvudgården). Med hänsyn till den procentuella nedsättning av saluvärdet, som vid uppskattningsförrättningar brukar beräknas för försäljningar med förbehåll om återköpsrätt, synes mig skäligt, att saluvärdet härvidlag nedsättes till 17,000 kronor. Mot domänstyrelsens förslag i övrigt har jag ej erinran att framställa. Då för genomförandet av vissa delar av förslaget erfordras riksdagens medverkan, torde lämpligen försäljningsärendet i dess helhet böra underställas riksdagen. Till frågan om dispositionen av den ej till försäljning ifrågasatta delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Viken nr 2 i Brunflo socken av Jämtlands län följande å en av distriktslantmätaren Carl Öijmark år 1929 upprättad karta angivna lotter må med tillträdesrätt den 14 mars 1932 försäljas, nämligen

lotten *litt. A + B* till de väghållningsskyldiga i Brunflo tingslags vägdistrikt för en köpeskilling av 1,780 kronor, att erläggas kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att å lotten utfärda köpebrev, samt under villkor att köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fånget och lottens avskiljande samt övriga med köpet förenade utgifter, samt

lotterna *litt. C, D, E, F, G, H, I, J, K* och *L* enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., lotterna *litt. C, H* och *I* med den jämkning i arealerna, som för-anledes av att gränsen i väster för lotterna *litt. H* och *I* utflyttas cirka 6 meter, och övriga lotter med av uppskattningsnämnden tillstyrkta områden, därvid de olika lotterna skola försäljas

lotten *litt. C* med ett saluvärde av 17,000 kronor samt med förbehåll om skyldighet för köpare att använda lotten såsom självständigt jordbruk och om rätt för kronan att under en tid av tio år från tillträdet köpa lotten åter enligt lagen om återköpsrätt till fast egendom ävensom med hembudsrätt enligt

Kungl. Maj:ts proposition Nr 203.

9 § första stycket i nämnda förordning för Lars Olof Olofsson,

lotterna litt. D, E, F, G, H, I, J och K var för sig med av domänstyrelsen tillstyrkta saluvärden såsom bostadslägenheter enligt 13 § i förordningen, samt

lotten litt. L med ett saluvärde av 4,420 kronor och hembuds rätt enligt 9 § andra stycket i förordningen för Jöns P. Persson;

skolande i övrigt iakttagas beträffande lotten litt. C, att köparen berättigas bekomma det foder, som arrendatorn har att vid avträdet utan ersättning lämna, beträffande lotterna litt. C och L, att inom försäljningslotterna befintliga, stämplade och bleckade träd icke ingå i försäljningen och att köpare av berörda träd förbehållas rätt att före den 1 juli 1932 utan ersättning till lotternas köpare avverka desamma och avforsla virket, ävensom beträffande samtliga lotter, att de försäljas i det skick, de vid tillträdet befinna sig, att andra än kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ej ingå i försäljningen, samt att Hackås-Näs elektriska kraftaktiebolag bibehålles vid medgiven rätt att hava elektriska ledningar framdragna över lotterna.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—6:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.